

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra českého jazyka a literatury**

Bakalářská práce

Ladislav Stehlík – autor mého kraje

Lucie Kyliánová

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 2012.

.....

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat vedoucímu své práce, doc. PhDr. Bohumilu Jiráskovi CSc. , za cenné rady a podporu při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat panu Ing. Karlu Benediktovi za příjemné povídání o Ladislavu Stehlíkovi a paní Marii Benešové za krásnou prohlídku Stehlíkova památníku v Bělčicích.

Úvod	6
1. Ladislav Stehlík „Básník domova“	7
1.1. Život Ladislava Stehlíka	7
1.1.1. Bělčice – rodná krajina	7
1.1.2. Myslív – druhý domov	9
1.1.3. Praha – čas na vzpomínky	10
2. Domov v poezii Ladislava Stehlíka	12
2.1. Přehled vybrané básnické tvorby	12
2.2. Domov a jeho okolí	15
2.2.1. Kvetoucí trnka	15
2.2.2. České jaro	18
2.2.3. Pelyněk	20
2.2.4. Voněly vodou večery	22
2.2.5. Dávno již dozněly cepy	24
2.2.6. Dub královny Johanky	25
2.2.7. Vratečín	27
2.2.8. Ticho v oranicích	29
2.2.9. Světla v oknech	31
3. Rodný kraj v prozaické tvorbě Ladislava Stehlíka	34
3.1. Země zamyšlená I.	34
3.2. Dědečku, povídej... ..	36
3.3. Šlépěje času	37
3.4. Můj Myslív	38
4. Výtvarné dílo Ladislava Stehlíka	40
5. Vzpomínka na Ladislava Stehlíka dnes	42
5.1. Bělčice	42
5.1.1. Slavnostní otevření památníku Ladislava Stehlíka v jeho rodném domě....	42
5.1.2. Oslavy k 90. výročí narození Ladislava Stehlíka	42
5.1.3. Oslavy k 100. výročí narození Ladislava Stehlíka	43
5.1.4. Ladislav Stehlík ve vzpomínkách jeho přítele Ing. Karla Benedikta, bělčického rodáka	43
5.2. Myslív	44
5.3. Ostatní města	45
5.4. Literární inspirace dílem Ladislava Stehlíka	45
6. Vybraná bibliografie	47
Závěr	50
Resumé	51
Seznam použité literatury a zdroje:	52
Přílohová část	54

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat vztah Ladislava Stehlíka k jihočeské krajině. Především k Bělčicím, ve kterých se Stehlík narodil, ale také k Myslívu, kde prožil 15 let života. Již zmiňovaný vztah budu hledat ve vzpomínkových výpovědích, prózách a v básnických sbírkách. Dalším mým cílem je zaznamenat, jaký význam přinesl Ladislav Stehlík pro kulturní povědomí regionu.

Jelikož pocházím z Blatenska a základní školu jsem navštěvovala v Bělčicích, mám silný vztah k tomu to regionu, proto mě zajímá, jak ho viděl právě Ladislav Stehlík. Než jsem se začala věnovat této práci, znala jsem osobnost a dílo Ladislava Stehlíka pouze povrchně. Až nyní si uvědomuji, jak miloval naši krajinu a jak je tato krajina krásná. Velice mě potěšilo, že jsem se dozvěděla řadu zajímavých věcí o Bělčicích a okolních vesnicích. Největší radost mám z toho, že i má rodná ves, Drahenický Málkov, je v Stehlíkově díle zmiňována. Svou práci jsem rozvrhla do šesti kapitol. V první kapitole se budu věnovat Stehlíkově osobnímu životu, kdy z rodných Bělčic odešel do Myslíva a posléze do Prahy. Druhou kapitolu zasvětim jeho básnické tvorbě, zejména té, která má východisko v kraji domova. Třetí kapitola bude zachycovat prozaické dílo Ladislava Stehlíka. Jedná se o vzpomínkové prózy zaznamenávající rodný domov s jeho blízkým okolím a Myslív. Ve čtvrté kapitole zmíním Stehlíkovy kresby, které prostupovaly jeho dílo. Výtvarné umění se mu stalo inspirací i v básnické tvorbě. Pátá kapitola se věnuje vzpomínce na Ladislava Stehlíka v Bělčicích, v Myslívě a dalších městech. Kromě toho uvádím vzpomínky Stehlíkova přítele Ing. Karla Benedikta, který se se Stehlíkem blízce přátelil. Poslední kapitola uvádí vybranou bibliografii Ladislava Stehlíka. Práce je doplněna o přílohovou část, ve které jsou například fotky a kresby Ladislava Stehlíka.

1. Ladislav Stehlík „Básník domova“

1.1. Život Ladislava Stehlíka

Básník, prozaik, znamenitý vypravěč, tím vším byl Ladislav Stehlík. Autor právem nazývaný „básníkem domova“.

1.1.1. Bělčice – rodná krajina

Narodil se dne 26. června 1908 v malebném městečku Bělčice, ležícím 10 km severně od města Blatné v krajině plné luk, lesů a rybníků, která se nesmazatelně vepsala do básníkovy srdce. „*Kdybychom na této planetě prošli krajiny všech zeměpásů, bude to nakonec jeden les, jedna polní cesta, jedna pěšina v lukách nebo rybníční hráz v rodné krajině, kam si soustředíme nejšťastnější i nejbolestnější okamžiky svého života. Ano, jen rodná krajina je ohraničena obzorem nezaměnitelně vykrouženým úžasem našeho dětského zraku, který bude magnetickou střelkou pro všechny naše citové návraty.*“¹

Stehlíkův tatínek, Karel Stehlík (1881-1953), byl krejčí, ale kromě svého řemesla se společně s maminkou Marií (1883-1953) starali o drobné hospodářství. Oba rodiče vedli Ladislava k lásce ke knihám, byli velice pracovití a naučili ho skromnosti. Knihovna Karla Stehlíka obsahovala řadu děl. Matka Ladislava Stehlíka byla v mládí sedm let v Americe, kde pracovala, aby si vydělala na věno. Její lodní kufr se dodnes nachází ve Stehlíkově rodném domě. Básník o něm napsal báseň. Zde uvádím úryvek:

Maminčin lodní kufr

...
„Škoda, přeškoda,
že se nedochovaly maminčiny dopisy
psávané rodičům do Čech –
jak rád, jak rád bych je dnes četl.

Do každého vložila dolar
na tabák dědečkovi,
šetřila, pracovala, šetřila,

¹ STEHLÍK, Ladislav. *Štěpěje času*. Bělčice, 1977, str. 5

*aby s nastřádaným věnem
se jednou vrátila domů.²*

V Americe Stehlíkova maminka navštívila koncert Jana Kubelíka a při české hymně se slzami v očích vzpomínala na milovaný domov. Ladislavovi již od dětství vštěpovala lásku k rodné zemi. Stehlíkovi vychovávali celkem pět dětí, Ladislav byl druhorozený. Jeho bratr Jaroslav se zabýval historií Bělčic, avšak své dílo nedokončil kvůli předčasné smrti.

V Bělčicích navštěvoval Ladislav Stehlík obecnou školu a v Blatné pak školu měšťanskou. Na svá školní léta vzpomíná v básni *Vzpomínka na Blatnou*.

Vzpomínka na Blatnou

*„Z těch let mě ovane
luk vůně puškvorcová,
chladivá rosa rán,
divoucích divů div.
Zas večer obléká
rybníky do nachova
a jaro nesmělé
se chvěje na rtech jív.*

...

*U školy vzpomínám
na ruce s popelnicí,
známou tvář se skřipcem,
úsměvem zjasněnou.
Potkám ji někdy zas
s deštníkem na ulici? –
Bože, já zapomněl
na léta, která jdou,*

*a slyším z hloubi jich
hlasy, jež dávno zněly
ze škamen žakovských –*

² STEHLÍK, Ladislav. *Světla v oknech*. Praha, 1982, str. 40-41

*ach, kde jste, druzi mí?*³

...

Již od dětství Stehlíka přitahovala okolní krajina, ale nejvíce ho uchvátily pastviny, kde trávil hodně chvil jako pasáček dobytka. Prožíval zde svá malá dobrodružství a objevoval krásu své milované rodné krajiny. V próze *Dědečku, povídej...* vypráví svým vnoučatům o svém bělčickém dětství a svých klukovských dobrodružstvích. „*Náš klukovský život se soustřeďoval na pastvách a u rybníků. Od jara do jara byla zde pro nás přichystaná stále nová překvapení. Ještě neodkvetly na Višňovce třešně a už nás lákala voda rybníka Hrádku svým blaživým chladem....*“⁴

V letech 1924 – 1928 studoval Ladislav Stehlík učitelský ústav v Příbrami, kde se seznámil s řadou přátel, mezi nimiž byl například Fráňa Kučera. Fráňa byl horník, který se věnoval básnictví, avšak zemřel mlád na tuberkulózu. Ladislav Stehlík mu věnoval svou prvotinu *Barevné dálky*. Po vystudování se Stehlík zabýval učitelskou praxí ve vesnicích nedaleko svých rodných Bělčic, a to v Leleticích, Hudčicích a Koupi.

1.1.2. Myslív – druhý domov

Poté žil patnáct let v Myslívě na Klatovsku, od roku 1930 do 1945. „*Neznám v české zemi mnoho míst, která by měla tolik rozvírané hloubky jako Myslív, kopčitá ves nad rozsáhlým rybníkem, obzvláště drahá mému srdci.*“⁵ Zde našel Ladislav Stehlík svůj druhý domov. Seznámil se zde se svojí ženou, Aloisií Lukešovou. Narodila se zde jejich dcera Blanka. Na setkání s manželkou vzpomíná takto: „*K tomu musím dodat, že myslívské škole vděčím za veliký dar. Na počátku mého zdejšího pobytu ve třicátých letech byla na ní ustanovena jako učitelka drobná zlatovláska Aloisie Lukešová, do které jsem se na první pohled zamiloval a po tříleté známosti se s ní oženil. Byla mi věrnou družkou po celý dlouhý život a měla dost porozumění pro mou literární práci, již přinášela různé oběti. Do myslívské školy chodila i naše dcera Blanka, historička umění, která rovněž ráda vzpomíná na svá dětská léta, prožitá v krásné přírodě mezi venkovskými dětmi...*“⁶

V Myslívě vzniklo šest jeho básnických sbírek – *Kvetoucí trnka* (1936), *Zpěv k zemi* (1936), *Kořeny* (1938), *České jaro* (1940), *Symfonie v bílé* (1940), *Madoně* (1943) a

³ STEHLÍK, Ladislav. *Voněly vodou večery*. Praha 1983, str. 36 a 38

⁴ STEHLÍK, Ladislav. *Dědečku, povídej*. Praha, 1973, str. 10

⁵ STEHLÍK, Ladislav. *Můj Myslív*. Praha a Litomyšl, 1998, str. 7

⁶ STEHLÍK, Ladislav. *Můj Myslív*. Praha a Litomyšl, 1998, str. 15

řada kreseb a obrázků. Stehlík v této době často zajížděl do Prahy a do Plzně, kde navázal četné vztahy s regionálními spisovateli a výtvarníky – začal spolupracovat se Sdružením výtvarných umělců a přispíval do jejich sborníku *Práce*. Přispíval také do řady časopisů – *Nová doba*, *Čin*, *Rozhledy*, *Lidové noviny*. Do Plzně jezdil pravidelně a zde se zúčastňoval besed, přednášek a divadelních představení. Pobýval u malíře Josefa Hodka. S přáteli se nejčastěji scházel v Němcově vinárně v Sedláčkově ulici. V Plzni se Ladislav Stehlík seznámil se spisovatelem Josefem Pojarem, díky němuž se mohl setkat a později i stýkat s významným literárním kritikem F. X. Šaldou. Za svého pobytu v Myslívě se spřátelil s řadou obyvatel a rád rozprávěl se starými pamětníky. Osudy svých myslívských přátel zmiňuje ve své vzpomínkové próze *Můj Myslív*. „*Ze sousedů jsem zvláště měl rád starého Rochláka, který bydlil v malé chaloupce „V Rochli“ na kraji vsi. Často jsem se s ním zastavil na kus řeči. Byl lesním cestářem a vždycky dovedl něčím překvapit. Schoval hříbek pod kouskem suché kůry, kterou najednou nazdvihl a proslovil takřka básnický: „Podívejte se, jak ta země krásně dechá.“*“⁷ V Myslívě navštěvovala Stehlíka řada přátel z Klatov, Plzně, Strakonice, Českých Budějovic a z Prahy. Jednalo se o spisovatele, básníky, malíře, právníky, umělce či Stehlíkovy ctitele, jmenovitě – spisovatel Miroslav Nohejl, Dr. Ing. Antonín Kříž, malíř a ilustrátor Josef Kočí, grafik Karel Štech, malíř Viktor Vorlíček, polyglot profesor Karel Šafář, literární kritik a ředitel Městské knihovny Plzeň Bohumil Polan, Frang Wenig, malíř Josef Hodek, Bohumil Krs, povídkář Josef Pojar, malíř Alois Moravec, profesor Václav Polívka ze Strakonice, malíř Bohumil Ullrych, učitel František Kuba, právníci Dr. František Blůha a Dr. Karel Berger, bytový architekt Čestmír Dobeš a profesor Čeněk Chládek, básník Jan Pilař.

1.1.3. Praha – čas na vzpomínky

V září 1945, po skončení druhé světové války, se Stehlík se svojí rodinou přestěhoval do Prahy. Nastěhovali se do bytu, který jim laskavě podstoupil František Halas. S díky odmítl Stehlík nabízená místa na ministerstvu školství a ministerstvu informací a nadále se věnoval učitelskému povolání a až do roku 1966 učil na třech smíchovských školách. V důchodu se naplno zabýval literární činností. Během svého života často a rád cestoval. „*Navštívil opakovaně Francii (poprvé 1937), po válce SSSR (1957), Polsko, NDR,*

⁷.STEHLÍK, Ladislav. *Můj Myslív*. Praha a Litomyšl, 1998, str. 18

Bulharsko, Itálii, později i Jugoslávii, Španělsko, Maltu, Řecko a Egypt.“⁸ Své postřehy z cest zaznamenal např. v cestopisu *Slunce v olivách* (1972). I přes to, že si Prahu oblíbil, stále ho srdce táhlo do rodných Bělčic a jeho druhého domova Mysliva. Velké potěšení mu přinášely rozhovory se starými přáteli, vrstevníky a žáky. V milované jihočeské krajině neustále nacházel novou inspiraci pro svá díla, jak básnická, tak vzpomínková. V roce 1968, v době kdy oslavil Ladislav Stehlík významné životné jubileum, byl jmenován, na popud Bělčických občanů, národním umělcem.

Ladislav Stehlík zemřel 11. 9. 1987 v Praze. Na své přání byl pohřben v rodných Bělčicích. Vrátil se tak do svého rodného a tolik obdivovaného kraje. Jeho hrob zdobí busta od sochaře Břetislava Bendy. Již řadu let se místní obyvatelé snaží na jeho hrobě vypěstovat trnku, bohužel zatím neúspěšně. Trnka je častý motiv ve Stehlíkově díle, symbolizuje jeho milovanou jihočeskou krajinu.

⁸ MERHAUT, Luboš. *Lexikon české literatury 4/I. S-T*. Praha: Akademia, 2008, str. 353

2. Domov v poezii Ladislava Stehlíka

2.1. Přehled vybrané básnické tvorby

První sbírkou Ladislava Stehlíka jsou **Barevné dálky** z roku 1930. Vyšly na vlastní náklady v počtu 200 výtisků v Příbrami u Antonína Pelze. Sbíрку autor věnoval „památce Fráni Kučery“, kterého poznal během studia v Příbrami. Je to první ze tří sbírek, kde je patrné sepětí autorovy tvorby s malířstvím. Sbířka se dělí na tři části: Barevné dálky, Spirála, Hořké volání. Autor se při své práci inspiroval díly Jaroslava Seiferta, Františka Halase, Josefa Hory, Vítězslava Nezvala a S. K. Neumanna. Ve sbírce je patrné impresionistické ladění. Druhou sbírkou v pořadí byla **Watteau** z roku 1931, která byla celá inspirovaná tvorbou rokokového malíře Antoinea Wattea (1684-1721). Stehlík si vzal za vzor jeho krásné obrazy a především autorovo hledání harmonie. F.X. Šalda se ke sbírce Watteau později vyjádřil takto: „*Watteau. Zcela tenký sešítek veršů, vydaný před dvěma roky v Plzni, který zapadl, ale neprávem zapadl. Poezie úžasně křehká, jednostrunná, jakoby poslední ozvuk symbolismu hlaváčkovského, ale velmi intenzivní a vytepaná do křišťálové čistoty a ryzosti.*“⁹ V roce 1936 vydal Stehlík sbírku **Kvetoucí trnka**. Inspirací mu byla jihočeská krajina a jeho domov. Kniha se dělí na tři oddíly. V této sbírce stále převažuje výtvarný vjem, ale poezie je místy meditativního rázu. František Götz se ke sbírce vyjádřil následovně: „*V lyrice Ladislava Stehlíka najdete málokdy pouhou smyslovou impresi: tento lyrik chce svou básni poznávat. A jestliže ve své inspirované lyrice má opravdovou rovnováhu smyslové emoce a duchovní vize, občas i on porušuje tuto rovnováhu zpřízvučením složky spirituální.*“¹⁰ V tomtéž roce vydává Stehlík i další sbírku **Zpěv k zemi**. Dílo připsal rodičům a své ženě. Sbířka se dělí na dva oddíly. V prvním s názvem Z jižních Čech věnuje 4 cykly básní Václavu Polívkovi. Básně obdivují krásy jihočeské krajiny, Stehlík užívá symboliku kvetoucí trnky. Verše v sobě nesou motiv sociální a tradici domova. Druhý oddíl sbírky je jakýmsi místopisem jižních Čech, kdy autor putuje krajinou husitských bojovníků, Práchní, Doudlebamí, Třeboní, Českými Budějovicemi, Sodoměří, Husincem, Chelčicemi, Valdekem a mnohými dalšími místy. Vnímá krásu a tradici těchto míst, ale zaujme ho i sociální aspekt, například láska k trpícím. Kritika sbírku příznivě ohodnotila. „*V Stehlíkově pohledu se neustále jednotí*

⁹ STEHLÍK, Ladislav. *Jiní na trnkách*. Praha. 1978, str. 101 (Národní osvobození 17.11.1936)

¹⁰ Tamtéž, str. 103

*smyslová realita se svou duchovní perspektivou a podstatou; přítomná doba jihočeské domoviny se mu prolíná s její dějinnou minulostí, husitskou a českobratrskou; a jeho zvroucnělá obraznost hledá v tváři kraje a v přírodní skutečnosti podobenství lidského údělu.*¹¹ V roce 1938 vydává Stehlík **Kořeny**. Obálku k dílu vytvořil Josef Čapek. Sbíрка je pojata jako hovory s lidmi a se zemí. Objevuje se zde krajinářství jihočeského kraje, ale i hlas tradice, kterou Stehlík vnímá v husitství. Hlavní motivy této sbírky jsou sociálního a politického rázu. Sbíрка je rozdělena na čtyři oddíly. V prvním jsou zařazeny básně se sociálním a politickým podtextem, druhý oddíl zahrnuje hornické prostředí a oseekou důlní katastrofu. Třetí oddíl nese název Kořeny a jsou v něm básně rozebírající osudy lidí na venkově, kořeny symbolizující domov a tradici. Čtvrtý oddíl, Jaro mé Země, je psán v dubnu 1938. Proto je patrná oslava vlasti. V době druhé světové války vydává Stehlík sbírku **České jaro**. Udává poznámku, že verše psal v letech 1932-1935. Zajímavostí je, že mnoho básní zařadil již do Zpěvu k zemi. Knihu věnoval památce malíře Jana Preislera, kde se ve svých básních snaží dostat do malířovy duše. Prvořadým motivem sbírky je motiv jara, který přeneseně symbolizuje češství. Stehlík hledá rysy domova, rysy země. V roce 1943, v době nacistické okupace, přichází Stehlík se sbírkou **Madoně**. Ve svých verších má základní hodnoty jako přimknutí k víře a hledání východiska či naděje, motiv domova, symbol jižních Čech jako znak národní. Klíčovým obrazem této sbírky je postava ženy jako matky. Matek má Stehlík vícero - matka jako básníková maminka, matka jako země, matka jako Panna Marie. S duchovní tematikou souvisí i hledání utěšení v náboženské víře. Další sbírka, **Pelyněk**, vychází v roce 1949 jako první Stehlíkovo poválečné dílo. Jedná se o paralelu k Zemi zamyšlené. Dle řady názorů je právě tato sbírka pro Stehlíka přelomovou. Nalezneme zde řadu epických příběhů žen (stařeny, matky, dívky) i mužů (kněží, čeledíny, nemocní muži) či milenců z vesnického prostředí. Přesto převažuje rozjímání nad příběhem. Dominantní je motiv rukou, které symbolizují pracovitost. Dalším častým motivem jsou oči a tváře. „*Je to obraz vesnice staré, je to z básněný pelyněk její staré bídy fyzické i mravní, její bezútešné dřiny...*“¹² K stému výročí narození Mikoláše Alše vydal Ladislav Stehlík v roce 1952 rozsáhlou, téměř 3 000 veršů dlouhou, lyrickoepickou báseň zvanou **Marina Alšová**, což byla choť zmiňovaného Mikoláše. Báseň je psána pravidelným veršem. Samotná skladba zachycuje klíčové životní momenty Mikoláše a jeho budoucí ženy Mariny Kailové. V básni Stehlík rovněž vyjadřuje

¹¹ STEHLÍK, Ladislav. *Jiní na trnkách*. Praha. 1978, str.103-104 (A.M. Piša - Právo lidu 26.1.1937)

¹² Tamtéž, str. 107 (František Buriánek – Zemědělské noviny 22.10.1949)

svou lásku a spřízněnost s Mikolášem Alšem. Pro Stehlíka je Aleš krajanem a i uměleckým vzorem. O rok později vychází Stehlíkova první sbírka věnovaná dětskému čtenáři, **Od jara do zimy**. Autor doprovází padesáti šesti říkadly obrázky Mikoláše Alše. Říkadla se zabývají životem zvířátek a lidí. Stehlík využívá nenásilné formy výchovy, protože jako učitel má porozumění pro dětskou duši. Ve stejném roce vychází i **Alšova Vlast**. Ladislav Stehlík napsal básně ke čtrnácti obrazům z Alšova cyklu Vlast. Tyto básně již pojal jako součást skladby Marina Alšová – vyčlenil je a adresoval dětem. Zůstaneme u dětské tematiky. V roce 1954 vychází leporelo **Na rybníce**, kde Stehlík vytvořil verše k obrázkům Mirka Hanáka. Zajímavostí je, že si Stehlík nejčastěji vybírá z obrázku pouze jeden detail, kterému věnuje celou básničku či všestranně obrázek popíše. Druhé leporelo nese název **Naše řeka** (1955). Jedná se o čtyřverší k obrázkům Stehlíkova přítele Aloise Moravce. Kromě živého prostředí řeky se autor zabývá i lidskou prací, která má s řekou souvislost, například stavba mostu, či budování přehrady. Pro malého čtenáře je určen i **Malý přírodopis** z roku 1956. Jde o třicet šest básniček k obrázkům Aleny Ladové. V roce 1963 vychází **Alšova zvířátka**. Stehlík vybral osm obrázků Mikoláše Alše, ke kterým napsal osm čtyřveršových básní, které čtenář může znát z knížky od Jara do zimy. Během Stehlíkova života vychází **Ladovy veselé učebnice**, ke kterým psal verše. Celkem vyšly čtyři svazky – Zvířata a zvířátka, Savci, Ptáci, Brouci. Když opustíme tvorbu pro děti, vrátíme se do roku 1956, kdy Ladislavu Stehlíkovi vyšla sbírka **Voněly vodou večery** s podtitulem Kniha krajin. Sběrka obsahuje řadu souborů, například domovu se věnují cykly Jedné krajině, Z domova, Voněly vodou večery. Kromě krajiny domova zajímá Stehlíka jako turistu například okolí Krkonoš, Valašska či Prahy. Sběrka je uzavřena cyklem Vzpomínky a pozdravy, které věnuje Josefu Čapkovi, Josefu Ladovi, Františku Halasovi, Aleně Ladové, Bohumilu Ullrychovi, Maxi Švabinskému a Janu Štursovi. V této sbírce se intenzivněji vrací do vzpomínek „*Jde skromně a věrně a tak trochu snově českou krajinou, aby hledal a nacházel pro její vyjádření stále subtilnější výraz, stále přiléhavější barevné odstínění.*“¹³ V roce 1961 vydává Stehlík sbírku **Višňovou kůrou jaro voní**. Ocitáme se v prostředí bývalého Sovětského svazu, kdy autor poznává kraje, místa a ruské duše. Přesto se neubrání srovnání s rodnou zemí a nachází společný osud. V básních si všímá ruského umění, vzpomíná na Jesénia. Sběrku prostupuje meditace a vzpomínka na domov. Roku 1963 vychází **Dávno již dozněly cepy**. Tato knížečka v sobě ukrývá tři rozsáhlé básně: Vesnický bál, Budislavická lípa, Hvězdná noc. Ve sbírce se mísí oslava

¹³ STEHLÍK, Ladislav. *Jíní na trnkách*. Praha. 1978, str. 108 (Jan Petrmichl – Literární noviny 1.12.1956)

nového života a účtování s tím starým. Autor zakotvuje v domově a tradici, ale s optimistickým pohledem se dívá do budoucna. Z prostředí rodné vesnice zamíří do širého okolí až ke hvězdám. Další sbírka, **Dub královny Johanky**, vychází až v roce 1969. Ve sbírce se soustřeďuje na tradice a domov. Verše jsou prostoupeny myšlenkami na návrat domů. Básník opět klade do konfrontace přítomnost a minulost. V této sbírce se projevuje sklon k epice. Autor zmiňuje řadu míst jihočeského kraje, se kterými cítí souznění. Další sbírkou v pořadí je **Vratečín** z roku 1973. Dílo je uvozeno básněmi Očima rybníků a Jak básník Francis Jammes. Sbírka se dělí na tři cykly. V prvním oddílu básník rozjímá nad mládím a domovem. V druhé části jsou situované básně s tematikou ciziny a cestování. Poslední část má charakter meditace. Autor putuje jihem Čech k Šumavě. Úvahové prvky v básních jistě souvisí s básnickovým bilancováním nad životem. Nejtypičtějším motivem je zajiště vzpomínka na rodný kraj. Předposlední sbírkou Ladislava Stehlíka je **Ticho v oranicích**, vydané v roce 1979. Zde je již ústředním motivem bilancování nad životem. S přicházejícím stářím přichází i životní moudrost. Básník stále více myslí na svůj domov, na rodné Bělčice. Motiv práce je zde velmi výrazný. Stehlík soucítí s lidmi, cítí se být jedním z nich. Poslední Stehlíkova sbírka, **Světla v oknech**, z roku 1982, je volným pokračováním Ticha v oranicích, kdy je opět dominantní bilancování nad životem a vyrovnání účtů. Sbírka se dělí na tři oddíly. V prvním jsou pro Stehlíka typické přírodní motivy. Už nejen jaro je zde zachyceno, ale již všechna roční období. V druhém oddílu se nacházejí příběhy lidí ze Stehlíkova mládí. V poslední části popisuje autor tvůrčí postup, řadu básní věnuje umělcům a nevyhýbá se pohledu do budoucna.

2.2. Domov a jeho okolí

S ohledem na téma práce se nadále budeme věnovat poezii, ve které převládá motiv Stehlíkova domova. Tento častý námět je nejvíce patrný v pozdějších sbírkách, kdy se autor ve svém stáří častěji vrací do vzpomínek, vrací se domů.

2.2.1. Kvetoucí trnka

Sbírka poprvé vyšla v roce 1936 v nakladatelství František Borový. K dispozici mám 2. rozšířené a přepracované vydání z roku 1942.

Sbírka je věnována Stehlíkově dceři Blance a je rozdělena na tři oddíly. Verše jsou z většiny psány pravidelným rýmem. S ohledem na výtvarné vnímání krajiny převažuje modrá barva, která se objevuje i v následujících Stehlíkových sbírkách. Dále se často objevuje bílá, šedá a stříbrná barva. Pro Stehlíkovo výtvarné vidění krajiny je typické vnímání barev, stínů a světla. Jako příklad uvádím sloku z básně *Neodcházej...*

„Ó, běli, modrem potřísněná,
z tekuté malby rán!
Zardění zahrad, z dálky zřená
krystalem třpytných hran!“¹⁴

Stehlík velmi často pracuje s metaforou, která je založena na smyslovém vnímání. Frekventovaným jevem je personifikace přírody a její oslovení: pramen zalkal, vítr stáhne nebesa, ozvěna se sklání, roj hvězd víří.

V první části sbírky zůstává Stehlík věrný přírodě, proto silně převládají přírodní motivy, například chudobka, srnky, mech, potok, pivoňky, mák, chrpy, myrta, keř. Názvy rostlin nesou i samotné básně jako například *Podběl, Jíva, Liska, Konvalinka*. Nechybí ani pro Stehlíka typický motiv, jež představuje trnka – symbol chudé jihočeské krajiny. Samotnou báseň *Kvetoucí trnka* věnoval Josefu Horovi, jehož dílo se básníkovi stalo inspirací. Trnka dle něj bdí nad jeho domovinou, jelikož obklopuje kamenité stráně okolo Bělčic. Za povšimnutí stojí báseň *Jaro u nás*, kterou autor věnoval malíři Janu Hálovi, jehož výstava obrazů byla první, kterou Ladislav Stehlík ve svém životě viděl. Zážitek ze zhlédnutí obrazů pro něj měl veliký význam.

V druhé části sbírky dostávají prostor i lidé – básníková dcera Blanka, koupající se dívky, děti. Přesto opět dominuje příroda a její barevné vnímání. Z této části sbírky mě zaujala báseň *Preludium*. Již samotný název pro mě byl velkou neznámou. Zjistila jsem, že to znamená „hrát před něčím“, v dnešní hudební terminologii tak nazýváme volnou skladbu či volnou improvizaci hudebníka. Stehlík tak upozorňuje na to, že nejen výtvarné umění mu je blízké, ale i hudba má v jeho srdci místo. Řada veršů v sobě nese hudební metaforu jako například: úsměv písně, hudba vln, orchestr barev. Báseň *Preludium* obsahuje všechny typické motivy, které jsme si již představili. Objevuje se modrá barva a oslovení „krajino má modravá“, v tomto případě i zbarvení šedé a stříbrné „tichne v šedém chvění“, „stříbrný hlas zvonu“. Zastoupení má i personifikace „Vlna jde a uspává“ či „Země hořce dýchá“ – zde je i příklad synestézie. Já osobně vidím v básni smrt,

¹⁴ STEHLÍK, Ladislav. *Kvetoucí trnka* Praha. 1942, str. 24

ale spíše se jedná o podzimní melancholii krajiny, kdy všechna květena odchází s tím, že se chystá přečkat zimu či zahyne a znovu propukne v květ až na jaře. Poslední verš:

*„Přijmi trpké kalichy
z očúnových dlaní.“¹⁵*

zmiňuje jedovatý ocún, což je trvanlivá bylina, která přestává kvést až v listopadu. Je to tedy jedna z mála polních květin, která ztrácí svůj květ téměř až v zimě. Stehlík tak vlastně rozjímá nad odchodem, kterému se stejně nevyhneme.

V třetí části sbírky věnuje autor svou pozornost kráse gotického umění, zejména tomu sochařskému. Uchvacuje ho krása jihočeských madon, které pro něj symbolizují matku. Básně s tematikou gotiky jsou psány nepravidelným veršem a můžeme v nich pocítit Stehlíkovo náboženské založení. Silná je vzpomínka na mrtvé, kteří již nejsou mezi námi, ale jejich přítomnost je stále patrná. V básni Boží muka nalézáme kromě motivu mrtvých i motiv rodného kraje, který je těmito náboženskými symboly prostoupený. Boží muka básníka doprovází na řadě jeho toulek.

*„Z mlčení černých bezů slyším tě, můj kraji,
a v slovech mrtvých znova nalézám.
Do pláče rezných dešťů tmy tě odívají
a s kruchty lesů vane táhlý žalm.“¹⁶*

V Kvetoucí trnce můžeme nalézt báseň o Stehlíkově mamince. Zejména v autorových pozdějších sbírkách je vzpomínka na tuto milovanou osobu častým motivem. V básni *Maminčiny ruce* neoslovuje samotnou maminku, ale její upracované ruce, které dovedly vzít pořádně za práci, ale uměly i polaskat a setřít slzu z očí. Básník doufá, že ještě dlouho zde pobudou, tyto ruce, jež jsou pro něj láskou a dětstvím. Neprosí Boha, ale podzim, aby byl smírný. Objevuje se opět báseň, kdy je v názvu trnka, ale tentokrát oproštěná od jakýchkoliv přívlastků. Báseň *Trnka* je brána více meditativně jako symbol domova, protože nezkrášluje stráně, ale spíš ukazuje realitu podzimu. Básník jí oslovuje jako někoho, kdo je pomíjený, přesto je lidem mlčenlivou přítelkyní. Trnka je pro něj pravdou naší země, kdy z hloubky pije živý pramen, který se v nás samých zrcadlí.

Sbírkou Kvetoucí trnka na sebe Stehlík výrazně upozornil. Kniha získala řadu pozitivních kritik. Stehlík byl oceněn jako velký lyrik venkova. Pochvalně se o sbírce vyjádřil například Ladislav Khás, Jan Ortl, Vilém Závada, Josef Rybák. František Götz

¹⁵ STEHLÍK, Ladislav. *Kvetoucí trnka* Praha. 1942, str. 51

¹⁶ Tamtéž, str. 76

píše: „*Stehlík je opravdový lyrik, protože dovedl najít sugestivní výraz pro nevyslovitelné fluidum českého kraje, pro atmosféru českého venkova, pro melodii českých polí a lesů...Stehlík miluje svět a je opojen i jeho hmotnou krásou; ale hmotu, pociťovanou s velkou intenzitou, proniká melodií vzrušené duše...*“¹⁷ Uznávaný kritik A. M. Píša hodnotí sbírku takto: „*Nejsou to především smyslové objevy, jež okouzlují v přírodní poezii Stehlíkově, nýbrž objevy srdce, které je nejvladnějším orgánem tohoto lyrika... A tuto pastelovou křehkost, plachost, hebkost mají také Stehlíkovy verše, zvroucněné do sladkohořké melodie...*“¹⁸

2.2.2. České jaro

Jak se dozvídáme v dovětku, byla báseň napsána mezi lety 1932-1935, ale poprvé vyšla až v roce 1940 v nakladatelství Františka Borového. Některé verše byly již zařazeny do Zpěvu k zemi. Svým vznikem tedy sbírka patří za Barevné dálky a Watteu. U těchto tří sbírek je patrný vliv výtvarného umění.

Jak již zmiňuje název, ústředním motivem celé sbírky je jaro. Jaro nejen jako roční období, ale jaro, které Stehlík transformuje do podoby vlastenectví. Velmi patrná je inspirace dílem malíře Jana Preislera, konkrétně jeho triptychu jara. Stehlík Preislera označuje jako lyrika našeho kraje. Znalost malířových děl je patrná v každém Stehlíkově verši. Autor se snaží dostat do duše malíře a často motivy z jeho obrazů zbásňuje.

V následující ukázce Stehlík přebásní Preislerův obraz Pohádka.

*„Z mlhy předtuch vystoupila princezna pobledlá,
před brány Vašich touh do trávy usedla,
růžový plamen, ach, trním jí ovijí,
na čele bledost se změnila v lilii –

na klíně uspává černého ještěra –
(proč přešel z Drábova na břehy jezera?“¹⁹*

Výtvarná inspirace se opět projevuje vnímáním barev a s tím souvisí i dojmy a pocity, jaké v nás vyvolávají.

¹⁷ STEHLÍK, Ladislav. *Jiní na trnkách*. Praha. 1978, str. 102 (František Götz-Národní osvobození 23. 2. 1936)

¹⁸ Tamtéž, str. 103 (A. M. Píša – Právo lidu 27. 3. 1936)

¹⁹ STEHLÍK, Ladislav. *České jaro*. Praha. 1942. str. 38

*„Na struně nejvyšší ta modř Vám zazněla
jak soprán v chorálu, jako zpěv anděla,
na struně nejhlubší Jste slýchal barvu tmy?
Na které struně, ach, žlutí tón radostný?
Ve které poloze Jste vyhrál červeň rév,
mohutně rozznělou jak rozbouřená krev.“²⁰*

Přes koncert všech barev dominuje modrá. Barva, která je pro Stehlíkovu poezii typická. Kromě inspirace malířské si můžeme povšimnout Stehlíkových literárních vzorů, kterými jsou Jan Neruda a Karel Hynek Mácha.

„žasnoucí dětský smích pod kříži hřbitova –

zjihlý zrak Nerudův – tesknice Máchova.“²¹

Přes rozmilý začátek přechází báseň do pesimistického a smutného tónu. V básni se zobrazí kontext doby, kdy básník reaguje na situaci v českých zemích. Na naši zem byl tehdy nátlak z řad Německa a Maďarska, Hitler už byl u moci a spřádal plány na obsazení Československa. „*Šedivých mračen stín ovívá Čechy mé ...*“²² Báseň ale vychází až v době, kdy bylo Československo protektorátem. Proto neopomene dovětek o vzniku. Stehlík se snaží v zemi najít soulad, ale nachází jen pravý opak.

„ Jinde smích, u nás pláč. Jinde zpěv, u nás žal –

Jinde jas, u nás stín. Jinde smích, u nás žal.

Jen zakřiknutý smích to naše jaro je ...“²³

Přesto všechno má básník pouto k lidem, zejména k lidem trpícím. Hledá harmonický domov, který se bohužel řadě lidí vyhýbá. Harmonický domov se pro něj rovná harmonický národ. Stehlík zmiňuje typické rysy českého jara, které hledá v přírodě. Příznačnými znaky českého jara jsou pro něj rostliny rostoucí v jeho domovině: šípek, chudobka, sosna, lípa, jabloň.

„Tak prosté, tak prosté, to naše jaro je.

U nás jen fialka pod mezí rozvíje,

Jen šípek kvete tu, jen chudobka, jen rmen,

²⁰ STEHLÍK, Ladislav. *České jaro*. Praha. 1942. str. 21-22

²¹ Tamtéž, str. 47

²² STEHLÍK, Ladislav. *České jaro*. Praha. 1942. str. 44

²³ Tamtéž, str. 21

*Jen křivá jabloň tu vyrůstá nad humnem,
Jen skřivan v brázdách je svým zpěvem přivítá,
Jen drobná pomněnka, okrem trav přikrytá ...*²⁴

2.2.3. Pelyněk

Pelyněk vyšel v roce 1949 jako první Stehlíkova poválečná sbírka. Svým epickým stylem psaní nám připomíná Zemi zamyšlenou, se kterou má podobnou dobu vzniku i směřování k domovu a tvrdé lidské práci ze Stehlíkova dětství a mládí. Dle řady názorů je Pelyněk přelomovou sbírkou v tvorbě Ladislava Stehlíka. V předchozí tvorbě se jednalo o lyrický popis krajiny a její krásy. V této sbírce Stehlík přistupuje k epickým příběhům lidí na venkově z dob svého mládí. Již samotný název nabádá k tomu, že obsah sbírky bude plný něčeho hořkého. Je patrné zaujetí pro těžké lidské osudy, které autor vždy zdůrazňuje oslovením daných trpících.

*„ K vám
srdce mateří
hromničky rozsvícené“*²⁵ (str. 19)

*„ K vám spěchá mysl má
Popelky oklamané“*²⁶

Všechny příběhy jsou prosyceny autorovým soucitem a rozjímáním nad nimi. Převážná část osudů je soustředěna na ženy. Dočítáme se o smutném životě stařenek v pastouškách, o osudu matek, o starých děvečkách, o smutném příběhu dívek, které se nechaly oklamat chlapci a o zestárlých slečnách učitelkách. Z mužských osudů jsou zastoupeny příběhy stárnoucích kněží, starých čeledínů a nemocných mužů. Osudy těchto dvou rodů spojuje příběh milenců a dětského usínání. Stehlík nepromlouvá o konkrétních lidech, ale příběhy zobecňuje tím, že mluví o osudech matek, o starých čeledínech. Například v básni o starých čeledínech mluví o tom, jak museli prací sedření spát na proleželé palandě ve stáji, kde je trápila řada neduhů, ale přesto si vždy našli chvílku na pohlázení neklidného koníka. Vše co mají, je jejich služba, a tak si tajně šetří na parádní pohřeb.

²⁴ STEHLÍK, Ladislav. *České jaro*. Praha. 1942. str. 19

²⁵ STEHLÍK, Ladislav. *Pelyněk*. Praha. 1949. str. 19

²⁶ Tamtéž, str. 33

Z textu je patrné, že řadu těchto osudů spatřil Stehlík zblízka ve svém životě a hledá zdůvodnění, proč je jejich osud právě takový. Ve sbírce můžeme sledovat několik důležitých motivů. Hlavním motivem jsou ruce. Autor si všímá rukou stařen, matek, pracovitých čeledínů. Tyto ruce jsou silně poznamenány tvrdou prací, proto symbolizují pracovitost a činnost člověka. Ruce v básních vystupují i zástupně, kdy můžeme sledovat etické a sociální hledisko. Např. v básni věnované stařenám v pastouškách, kdy básník připomene nezodpovědné otce, kteří opustili ženu i s dítětem a nechali je na pospas svému osudu.

*„Ruce jež dovedly
zamíchat rychle karty
polaskat sklenici
do taktu prsty lusknout ...“²⁷*

Ve sbírce shledáváme řady morálních hodnot a sociálních postavení dané doby. Krutá realita má do idylčnosti daleko. Kromě motivu rukou jsou dominantními prvky oči a tváře, které nám dokreslují podobu daného člověka, po stránce vzhledové i charakterové. Podobné motivy pozorujeme i v Halasových Starých ženách. Halas oslovuje ruce, oči, vlasy, klíny a tváře starých žen. Není divu, že Stehlík použil podobné motivy, protože se u Halase učil. Nesmíme opomenout motiv domova a lidské lásky, která je pro člověka v trýzni tím jediným světlým bodem.

Autor všem trpícím přeje lepší osud, který bohužel vždy není možný.

*„Chci
aby to byla už
minulost nenávratná
močál zasypaný
rumiště odklizené
spálené bodláčí
s cest seškrábané bláto
a vyvezený hnůj
aby jasnější píseň
tu stáří zpívalo dětem
aby už nezábla v nikom
cizota těch sešlých stěn“²⁸*

²⁷ STEHLÍK, Ladislav. *Pelyněk*. Praha. 1949. str. 15-16

2.2.4. Voněly vodou večery

Sbírka vyšla poprvé v roce 1956 s podtitulem *Knihy krajin*. Budu pracovat s druhým vydáním z roce 1983. Byly z něj vyňaty cykly básní *Z Krkonoš* a *Vzpomínka na Valašsko* a část s názvem *Šest krajin*. Z posledního oddílu, který se jmenoval *Vzpomínky a pozdravy* ponechal básník pouze dvě básně – *Chvála léta* a *Vzpomínka na Jana Štursu* a zařadil je do oddílu s názvem *Pražská zastavení*.

Sbírka obsahuje pět oddílů, které nesou následující názvy: *Jedné krajině*, *Z domova*, *Voněly vodou večery*, *Sní mezi vrchy krajina*, *Pražská zastavení*. Kromě *Pražského zastavení* jsou všechny básně věnované domovu.

Oddíl *Jedné krajině* čítá nejvíce básní, všechny jsou věnované rodné krajině, kterou je pro Stehlíka okolí Bělčic, ale neopomene ani na svůj druhý domov Myslív. Celý cyklus je pojmenován podle první básně, kdy básník s radostí vítá jaro a vzpomíná na jara svého dětství. V celém oddílu je cítit básníkovy rozjímání nad jarní přírodou, které se mění na vzpomínání. Básník myslí na doby, kdy jako malý chlapec vnímal krásy přírody. Avšak ani toto láskyplné vzpomínání se neobejde beze smutku nad tím, že tato doba je dávno pryč. Pobyt v městě má za následek, že autor stále více míří do vzpomínek na rodný kraj. Zmiňovaný smutek můžeme spatřit v básni *Podvečírka*.

„Vzpomínáš, stráni má,
na soprán v pramenech?
Z dlažby krok zavzlyká,
v travách mě jíti nech –
srdce si nevzlyká,
cizota v městských zdech.“²⁹

Úzkost je cítit i v básni *Říjen*. Básník si povzdechne nad prostředím města a ví, že „srdce chce klíčit jinam“³⁰ V básni *Můj Myslív* je patrné, že Stehlík by město nejraději opustil a vrátil se na venkov. Cyklus je zakončen básní *Po čase*. Básník se melancholicky prochází rodným krajem, ale slyší už jen umíráček, protože v rodné vsi už nikoho nemá, všichni již odpočívají za hřbitovní zdi.

Možná proto se v druhém oddílu sbírky, *Z domova*, intenzivně vrací do svého dětství. Jsme svědky lidových obyčejů, kterých se Stehlík jako dítě zúčastnil. Básník

²⁸ STEHLÍK, Ladislav. *Pelyněk*. Praha. 1949. str. 17-18

²⁹ STEHLÍK, Ladislav. *Voněly vodou večery*. Praha. 1983. str. 21

³⁰ Tamtéž, str. 22

ukazuje i řady povinností, které jako dítě měl. Vzpomíná na školní léta v Blatné, na rybolov či dolování pařezů. Ovšem nejsilnější vzpomínka na dětství je spojena s jeho maminkou. Již v básni *Studánka na naší louce* maminku zoufale volá. V básni *Navečer doma* shrne večerní povinnosti maminky a tatínka, kteří museli obstarat hospodářství a ani zde se nevyhne stesku po milovaných rodičích. Básník ve zmiňovaných básních prolíná minulost s přítomností. Vrací se do vzpomínek, ve kterých byl šťastný. Vrací se domů.

Na zmiňovaný cyklus navazuje oddíl *Voněly vodou večery*, který zastupuje stejnojmenná báseň, která dala název i celé sbírce. I zde je vzpomínka na dětství, na maminku, na večery v Bělčicích. I této básni je prolínání minulosti s přítomností.

*„ Jen ve snách mohu, maminko,
shrnouti seno do okolí.
Ach, neprchej mi, vzpomínko,
ať chvilenu jsme ještě spolu. “³¹*

Báseň *Sní mezi vrchy krajina* je věnována Stehlíkově ženě. Básník nás provází jejich vztahem od seznámení přes narození dcery až po stáří. Vzpomíná na místo, kde se potkali, na jejich svatební den, na dobu, kdy se jim narodila dcera. Říká, že své ženě tuto báseň dluží za všechny vrásky, které jí přidělal. Ví, že měl být sdílnější, že žil jen básněmi. Za to všechno se Aloisii omlouvá, stále ji miluje a vzpomíná na dobu jejich mládí, která se již nevrátí.

*„ Ta jara, lásko, nelze znovu žít.
Tká město mým dnům šedou síť,
z níž se už nevymotám.
Sní mezi vrchy krajina
na naše mládí vzpomíná.*

Mé srdce zůstalo tam. “³²

Poslední oddíl sbírky nese název *Pražská zastavení* a obsahuje sedm básní s tematikou Prahy. Básníka zaujmou děti na chodníku, *Bertramka*, s láskou vzpomene na Josefa Horu. V básni *Na Černém vrchu* ocení krásy Prahy a vzpomene na Šrámka, Káchu, Gellnera, Tomana. Báseň *Praha pod sněhem* věnuje Jaromíru Stretti- Zamponimu.

³¹ STEHLÍK, Ladislav. *Voněly vodou večery*. Praha. 1983. str. 65

³² STEHLÍK, Ladislav. *Voněly vodou večery*. Praha. 1983. str 87

V básni *Chvála léta* medituje nad kresbami Maxe Švabinského. A v poslední básni sbírky vzpomíná na sochaře Jana Štursu. Celá sbírka se nese v duchu vzpomínání na rodný kraj a opěvování krásy krajin.

2.2.5. Dávno již dozněly cepy

V roce 1963 vyšla tato sbírka v Československém spisovateli. Je sestavena do tří rozsáhlých básní: *Vesnický bál*, *Budislavická lípa*, *Hvězdná noc*.

V básni *Vesnický bál* se básník pohybuje v rodných Bělčicích, ve druhé básni *Budislavická lípa* cestuje v okolí rodné vsi a v poslední básni, *Hvězdná noc*, z pohledu na Bělčice míří do budoucnosti a dalekých míst.

Sbírku prostupuje jakási konfrontace minulosti a přítomnosti a jejich srovnání. Zejména v první básni, kde básník na vesnickém bále sleduje proměny své rodné vsi. Během večera básníkovi přicházejí na mysl lidé, kteří již dávno odešli, ale především lidé živí, kteří si teď společně budují nový svět. Mezi nimi poznává své žáky a žáčky, se kterými tančí. Při samotném tanci zapomíná, kolik mu je let. Během zábavy vzpomíná na řadu místních obyvatel. Na mysl mu vyvstane kovář písmák, obecný hajný, děda z Rochle, starý kovář, který díky válce zcestoval celý svět, voják, který pracoval v Chicagu na jatkách, starý slévač z Krkonoš. Proti tomu stojí současní lidé, povídá si s předsedou JZD, vidí mladíka, který se předvádí s autem. Zaujme ho mladá účetní z družstva, která večer při tancovačce zapomene na všechny starosti. Během večera hrají písně, které Stehlík zná už z mládí. Přemítá nad moderní dobou, kdy krávy už nejsou ve vlastnictví samotných lidí, ale v JZD patří všem. Moderní doba se mu líbí a dívá se na ni s optimismem, nechce již vzpomínat a být v myšlenkách sám.

*„Křídlovka zavýskla, mládí jde do kola, roztančí polkový krok,
živote družný a kypivý, zpívej si do tance, zazní z mých skok,
nechci stát stranou dumavě, dělný den v lidech se jasní,
ať zním v něm, ať čistě zaznívám alespoň touto svou básní.“³³*

Druhá báseň, *Budislavická lípa*, se zabývá okolím staré lípy, která během svého života byla svědkem řady událostí a viděla řady lidí a jejich osudů. Ve vzpomínkách si Ladislav Stehlík vybaví svojí maminku, která dětství prožila v hajnici u rybníka Velkého Pálence. Vidí ji, jak si hraje, vidí babičku, kmotřička, vidí maminku jít do školy, i jak

³³ STEHLÍK, Ladislav. *Dávno již dozněly cepy*. Praha. 1963, str. 27

psávala dopisy z Ameriky. V básni je zaznamenán koloběh života lidí, okolní vsi, krása přírody a opět prolínání minulosti s přítomností. Lípa střeží kraj, a když jí básník objímá, objímá tak svůj domov.

*„Zní harfa soumraku, tiše dech ztaj,
ty lípo věžitá, střež dál můj kraj,*

...

*z pleskotu kapřího počasí uhádnou i z barvy lesů tvých, krajino má,
v průslyšnu vyznám se a ve všech tvých jsem nadosmrti doma.“³⁴*

Stehlík si velice cení lidské práce a řadí se do kolektivu, nestojí stranou. V závěru básně se loučí se starou vesnicí a vítá novou, moderní.

V poslední básni, Hvězdná noc, se básník nachází v přítomnosti. I když ani v této básni se nevyhne svým typickým rysům, tedy touze po mládí, vzpomínání a návratu do rodné vsi. Hrdiny jsou stará opuštěná teta, prodavač z Jednoty, lesník, učitel, poštovník, montér, předseda družstva. Básník má radost a těší ho pospolitost práce, společné dílo. Mrzí ho, že zmizela řada povolání, nejsou mlýny, ani faráři na faře již nebydlí. Přesto se dívá vstříc do budoucna, kde rakety na nebi míří do vesmíru.

*„zatímco ty hlasy minulé, přítomné, budoucí, s ostny i laskáním skládám si do paměti –
rakety vznesla se nad zemí a letí a letí a letí ...“³⁵*

2.2.6. Dub královny Johanky

Sbírku vydalo nakladatelství Melantrich v roce 1976. Básně jsou psány volným veršem a často připomínají lyrické vypravování, tedy jde o rozhraní lyriky a epiky.

Celá sbírka je pojmenována dle starého dubu, který se nacházel v parku blatenského zámku. I v této sbírce zůstává Stehlík věrný domovu. V básních se často prolíná minulost s přítomností a básník se častěji přimyká k mrtvým a k údělu člověka na světě. Sbírka byla psaná v době, kdy se Ladislav Stehlík již plně věnoval literární činnosti, přesto si v básni *Třešně* můžeme povšimnout malého povzdechnutí:

„...už navždy mi skončila škola.“

*Jsem jako u cesty strom,
na zemi zlámané větve.“³⁶*

³⁴ STEHLÍK, Ladislav. *Dávno již dozněly cepy*. Praha. 1963, str. 36

³⁵ STEHLÍK, Ladislav. *Dávno již dozněly cepy*. Praha. 1963, str. 63

Sbírka je uvozena Stehlíkovým vzpomínáním na Jana Čarka, který tento uspěchaný svět opustil, a na Vojtěcha Sedláčka, jehož malby krajiny byly vždy precizní. Básník děkuje malíři Janu Kojanovi, kde oceňuje krásu jeho obrazů. V následujících básních putuje krajinou Rábí, zatoulá se do Písku, kdy vzpomene na básníka Fráňu Šrámka a neopomene svého milovaného Mikoláše Alše. Cesta ho zavane až do zasněženého lesa u Kvildy či do Staroměstské ulice v Českých Budějovicích, kde mu je smutno z toho, že zde nenachází ten starý svět, který pamatuje ze svého mládí. Avšak ani tato sbírka se neobejde bez cituplné vzpomínky na domov. V básni *Ouvratě* vzpomíná na své rodiče a jejich pracovní povinnosti na poli. *Lávka před stavením* je opět něžná vzpomínka na pracující maminku, na řemeslníky, kteří přicházeli na kus řeči (truhlář, švec, kovář, cihlář, zedník) – málo jedli a pili, přesto zastali hodně práce. Ani v této básni se Stehlík neubrání povzdechnutí nad tím, že nic není jako dřív a tak se stále víc uzavírá do sebe.

*„ V mlčení den ze dne hlubší
stále víc se uzavírám
zchystán na tu cestu domů,
na poslední cestu k svým ,
kde už navždy zůstanu. “³⁷*

V básni *Má vsi* se ocitáme v Myslívě, v malé vsi, která je tolik spjata se Stehlíkovou tvorbou a osobním životem. Vesnička, která je svými kořeny zarostlá hluboko v jeho srdci. Vybavuje si ves čerstvě vybílenou, ve žních zalidněnou. Vzpomínku si skládá z řady věcí, které mu Myslív připomínají: vůně jasmínu v zahradách, jitra ohlášená kohoutím kokrháním, večery na pastvách, mňoukání koček, tleskot holubích křídel, chlěvy, šum švestkového listí.

*„Až můj čas proplyne
jak mezi prsty voda
a budu navždy spát,
do hlav mi zasadíte kvetoucí trnku,
které tu zpívala má teskná píseň,
že jsem tu chodíval kdysi*

šťasten a mlád. “³⁸

³⁶ STEHLÍK, Ladislav. *Dub královny Johanky*. Praha. 1969, str. 40

³⁷ STEHLÍK, Ladislav. *Dub královny Johanky*. Praha. 1969, str. 73

³⁸ STEHLÍK, Ladislav. *Dub královny Johanky*. Praha. 1969, str. 38-39

Z přírodních motivů, kromě samotného dubu, vystupuje i hrušeň a třešeň – pro básníka symbolizující domov a hlavně dětství. Objevuje se pro Stehlíka netypický strom topol, který znázorňuje sílu a velikost, a drobná osika je básníkovi sympatická svou družností s pracujícím lidem.

V této sbírce mluvíme o básnickových návratech domů, kdy se nejedná pouze o stesk, ale i o lásku k domovu po stránce citové a umělecké.

2.2.7. Vratečín

Vratečín vydal Československý spisovatel v roce 1973 v Praze.

Sbírka je uvedena básní *Očima rybníků* a uzavřena básní *Jak básník Francis Jammes*, celá je pak rozdělena na tři cykly. První cyklus je věnován vzpomínkám na mládí a domov, druhý oddíl je zaměřen na cizinu a cestování básníka a třetí cyklus je prostoupený filozofickými úvahami o životě a konkrétně se věnuje jižních Čechám a Šumavě. Básně jsou psané převážně volným veršem a často mají příběh. Všemi básněmi prostupuje vzpomínka na rodný kraj a častý je i motiv smrti jako např. v básni *Lyra deště*:

„*Nic se tu neděje.*

*Jen z mlhy překročily práh
nehmotné kroky mrtvých.*“³⁹

Básník často personifikuje krajinu, oslovuje ji „*zadívaná krajino*“ (*Očima rybníků*) a nevyhýbá se ani opakovacím figurám.

Úvodní báseň *Očima rybníků* opět připomíná krajinu domova, krajinu Stehlíkova dětství.

„*Očima rybníků do nebe zadívaná
krajino dětství mého!*“⁴⁰

Básník silně vnímá přírodu – šum lesa, čejky v lukách, pláč dešťů. V úvodu básně se objevuje motiv dětství jako vzpomínka, oproti tomu v závěru básně je motiv smrti.

„*Všechny mé mrtvé ve své náruči máš –
a já je znovu slyším.*“⁴¹

V prvním cyklu se objevuje báseň *Vratečín*, která dala název celé sbírce. Je tedy pro sbírku výchozí. Vzpomínka na dětství, kdy jako malý chlapec chodil houbařit. Zmiňuje

³⁹ STEHLÍK, Ladislav. *Vratečín*. Praha. 1973, str. 41

⁴⁰ Tamtéž, str. 9

⁴¹ STEHLÍK, Ladislav. *Vratečín*. Praha. 1973, str. 9

koloběh přírody, houbařskou vášeň, kterou má stále rád. Objevuje se motiv prolínání přítomnosti s minulostí, který bude více dominantní v následujících sbírkách. V závěru básně si můžeme povšimnout zamyšlení, ba přímo varování.

„Nepřekroč bludný kořen.

*Když v sobě zabloudím
a nevím kudy kam,*

*vracím se domů.*⁴²

V ostatních básních prvního celku mu domov přibližuje řada pro člověka obyčejných věcí – stará dřevěná lucerna (věrná družka řady cest), brambory (jídlo chudých, pečené brambory v ohni), bílení s jeho zvláštní vůní. Důležitým symbolem domova je chléb a vzpomínka na maminku, když tento obřad, jakým je pečení chleba, prováděla.

*„Ty hnědé pomoučněné ruce,
ta lákavá chlebová vůně,
ta lampa čadivá na vydrhnutém stolem
na němž se z ošatek kouřily chleby,*

*byl domov.*⁴³

Kromě motivů stromů domova: sosna, lípa, osika, ořech, je důležitým motivem i venkovská práce a její nástroje, které už málokdo v dnešní době užívá: roubík, toulec, cep, chomout. Krajinu domova bičují deště, bouřky. Křížky v polích připomínají osudy lidí a hřbitov ty, s nimiž se loučíme.

Druhý cyklus sbírky je cestovatelský. Stehlík putuje slunným Řeckem, starodávným Egyptem, silně věřícím Ruskem až do historické Itálie. Opěvuje přírodu – olivy, ibišek, či zvířata – oslíky. Neopomene ani tradice, lidskou práci, víru v Boha, historii. Ale ani při svých toulkách nezapomene na rodný kraj.

*„ jak rád bych se potloukal
na polních vladimírských cestách
s básníkem Solouchinem
který je tady okouzlen*

⁴² STEHLÍK, Ladislav. *Vratečín*. Praha. 1973, str. 14

⁴³ STEHLÍK, Ladislav. *Vratečín*. Praha. 1973, str. 30

*v svém rodném kraji
a šťasten
jako já na jihu Čech.* ⁴⁴

Ladislav Stehlík se vrací zpět do jižních Čech. Putuje na Strakonicko, Vodňansko, k pramenům Vltavy, do Pootaví, do Myslíva, ale zatoulá se i do Lidic nebo na Olšanský hřbitov. Při svém putování zavzpomíná na hudbu Bedřicha Smetany, na Jana Neruda, na řadu lidských obětí z druhé světové války, na Viktora Dyka, na lékaře pocházejícího z Lidic, na pana řídícího, na staré včelaře.

Celou sbírkou prostupuje básníkovo bilancování nad životem.

2.2.8. Ticho v oranicích

Ticho v oranicích vydal Československý spisovatel v Praze roku 1979.

Bohumil Jirásek ve své monografii o Ladislavu Stehlíkovi píše: „*Je to poezie prostá a čistá, prosycená opět něžnou vzpomínkou, ale směřující také k tónu meditativnímu, který má charakter moudrého a vyrovnaného životného bilancování.*“ ⁴⁵

V názvech básní se objevuje příroda: *Modřín, Orobince, Švestky, Květiny, Památný jasan*, kdy Stehlík opět ukázal svojí výbornou znalost botaniky. Do okruhu básní inspirovaných těžkou lidskou prací patří: *Pradleny na Otavě, Staří cestáři, Chvála tiskaře, Stará cihelna, Kameníci, Venkovské listonošky*. Těmito básněmi dává Ladislav Stehlík najevo, že si váží těžké lidské práce. Ve sbírce se autor nezabývá pouze jarem, ale zahrnuje všechna roční období. Krásná je jeho melancholie jiter a soumraků. Opět dominuje návrat do rodného kraje a do vzpomínek, do starého klidného světa. Sbíрка je prosycena řadou přírodních motivů: rybníky, rosa, lípa, lesy, oves, louky, heřmánek, čejka, trávy, hory, splav, sosna, puškvorec, rákosí, míza, žluva, osení, poupata, větve, strom, trávy, pampelišky, hlína, skřivan, včelín, prameny, voda, podběl, skřivan, oranice, jehličí, kráva.

Stehlík básně věnuje vnučce Tamarce, knihtiskaři Jaroslavu Pickovi, malíři Karlu Slovinskému, malíři Karlu Štikovi, památce skladatele Chopina, básníkovi Josefu Horovi. Přímo v názvu básně vzdává poctu Jeanu Francoisu Milletovi, Františku Halasovi, Jaroslavu Průchovi.

⁴⁴ STEHLÍK, Ladislav. *Vratečín*. Praha. 1973, str. 67-68

⁴⁵ JIRÁSEK, Bohumil. *Ladislav Stehlík*. Praha. 1985, str. 138

Sbírku otevírá báseň *Znovu jsem uviděl svůj kraj*, která vypovídá o vztahu Ladislava Stehlíka k jižním Čechám. Tuto báseň jsme poprvé mohli vidět ve vzpomínkové próze *Šlápěje času* (1976) a stejně tak i báseň *Stará cihelna*.

*„Znovu jsem uviděl svůj kraj
s rybníky rozzářenými,
stříbrně jiskřila rosa,
dech lip vál smysly mými,*

*ticho tu dýmalo z lesů,
tál v srdci každičkový zvuk,
horoucně hladil jsem ovsy,
studánky v náruči luk.“⁴⁶*

Ve Staré cihelně si básník posteskuje, řadu lidí postrádá, cítí, že je jeden z nich. Váží si těžce pracujících lidí. Povahou je to člověk lidový.

*„Mně,
mně se tu po lidech stýská
náhlým a vzlykavým steskem.“⁴⁷*

...

*K chvále všech cihlářů,
zedníků
pokrývačů
chtěl bych zazpívat píseň
o jejich bytelném díle.“⁴⁸*

Jistě zajímavá je báseň *Zorali meze*, kdy autor polituje meze, které byly domovem řady zvířat, sloužily lidem k odpočinku, či k setkání nebo na nich rostly lusky, ta sladká lákadla. Jejich zoráním tak zmizely hranice „mé a tvé“.

*„Jak jíní na metlicích
roztál starý čas
a jenom ve mně zůstal stesk
po vaší poezii,
vy zaorané meze,*

⁴⁶ STEHLÍK, Ladislav. *Ticho v oranicích*. Praha. 1979. str. 11

⁴⁷ STEHLÍK, Ladislav. *Ticho v oranicích*. Praha. 1979. str. 24

⁴⁸ Tamtéž, str. 26

tajemná mapa v mé krvi, ... ⁴⁹

Sbírku uzavírá báseň *Kolikrát ještě*, která symbolicky končí cestu za znovuobjevením rodného kraje, kdy se básník sám sebe ptá, kolikrát ještě bude svou milovanou krajinou procházet.

*„Kolikrát ještě povede mne,
ta cesta mezi ořeším?
Kolikrát ještě, smrky temné,
se s vámi večer potěším?“* ⁵⁰

2.2.9. Světla v oknech

Poslední sbírka Ladislava Stehlíka vyšla v roce 1982 v Praze. Dalo by se říci, že se jedná o volné pokračování *Ticha v oranicích*, a to zejména svým námětem.

Stejnomená báseň *Světla v oknech* uvozuje celou sbírku. Stárnoucí básník při bezesných nocích čeká na světla v oknech, což je pro něj společnost lidí. Zejména postrádá tváře a příběhy lidí, kteří už nejsou na tomto světě. Přesto všechno se vyznává k lásce k lidem a Zemi, na které je rád. Sbírka je rozdělena na tři oddíly. První část zachycuje Stehlíkovy oblíbené motivy přírody. Tentokrát kromě jara postihuje Stehlík všechna roční období a uzavírá tím tak koloběh přírody. Každému ročnímu období je věnováno několik básní. Autor dává najevo, že příroda je mocná čarodějka, která dovede v každém období vykouzlit něco krásného.

*„Voní voda, voní lípy, voní sena.
Jako žena vyšlá z lázně
celá zem je provoněna.“* ⁵¹

Básně jsou psané pravidelným veršem a většinou jsou rozsahově krátké. Pro Stehlíka typické, zejména v jeho rané tvorbě, je vidění barev. V řadě sbírek dominuje barva modrá, kterou má obloha, dálky nebo třeba hladina rybníka. V této sbírce jednoznačně dominuje bílá. Nejen ve verších, ale i v kresbách, které sbírku doprovází. Tuto barvu cítí básník i v sobě.

„Ve mně je ticho, slunečno a bílo.“ ⁵²

⁴⁹ STEHLÍK, Ladislav. *Ticho v oranicích*. Praha. 1979. str. 89

⁵⁰ Tamtéž, str. 90

⁵¹ STEHLÍK, Ladislav. *Světla v oknech*. Praha. 1982. str. 15

V básni *Nad krajinami Aloise Moravce* se vystřídají všechny roční doby a básník při veršování použije celou paletu barev. Touto básní vzdává holt nejen svému příteli Aloisi Moravcovi, ale i malířskému umění, které je jeho srdci blízké.

*„Ať malíř střídá v tónech mráz i žár
a slunce ať mu na paletu kane.
V zaplání barev, v rytmu jeho čar
sáhnou nám k srdci kraje milované.“⁵³*

Dalšímu příteli z řad malířů, Karlu Štěchovi, je věnována následující báseň *Zas z Dlouhé louky*.

Druhý oddíl sbírky, čítající čtyři básně, je věnovaný příběhům lidí z dob Stehlíkova dětství a mládí. První báseň vypráví příběh starých venkovských truhlářů, kteří dovedli pro člověka vyrobit vše, co za svůj život potřeboval – postel, na které se člověk narodí i zemře; kolébka, ve které ho maminka bude houpat; stůl, oáza klidu; židle; lavice; stolička od kamen; okenní rámy a dveře; almary; police; truhly. Zaujal mě jeden verš, kdy autor tušil svou budoucnost.

*„Postel, na které jsem se narodil,
i ta, na které jednou umřu
(nebude-li to v nemocnici),...“⁵⁴*

V tomto oddílu najdeme i známou báseň *Maminčin lodní kufr*, jež vypráví o osudu maminky, která v mládí pracovala v Americe. Několik let zde pobývala jako služebná a její kufr se po návratu stal symbolem vzpomínek, a tak každé sváteční odpoledne vytahovala z kufru památky na pobyt v New Yorku. V tomto velkoměstě se paní Stehlíková zúčastnila koncertu houslisty Kubelíka, na který vzpomínala takto.

*„Hrál, hrál
a my jsme slyšeli všechny andělíčky,
jaká to byla krása.*

*Když pro nás nakonec zahrál
Kde domov můj,
všichni jsme povstali,
všichni jsme povstali*

⁵² STEHLÍK, Ladislav. *Světla v oknech*. Praha. 1982. str. 26

⁵³ Tamtéž, str. 29

⁵⁴ STEHLÍK, Ladislav. *Světla v oknech*. Praha. 1982. str. 35

*s očima plným slz.*⁵⁵

Žitní panáci vypráví o každoročním obřadu žňového díla, kdy se celá rodina zúčastnila tvorby těchto panáků. Tatínek kosil žito, maminka ho za ním sbírala a kladla na povřísla a kluci dělali snopy. K večeru snesli snopy, vždy deset na jednoho panáka. Tatínek je navečer spočítal a večer se bavili se sousedy, kdo jich má více. Poslední báseň z druhého oddílu nese název *Stará krmička*. Příběh je vyprávěn z pozice staré ženy, která se čtenáři svěřuje se svým životním příběhem. Život neměla lehký a dosti se nadřela. Dnešní doba jí připadá zvláštní, přesto se i dnes cítí užitečná. Na konci básně přebírá slovo autor, který se svěřuje, že tyto staré babičky má strašně rád a váží si jich pro jejich poctivou práci i v pokročilém věku.

Třetí oddíl sbírky začíná básní *Čekání na báseň*, kde se básník svěřuje se svým postupem tvorby a radí tak i svým kolegům básníkům.

„Dbej víc strun, jež v nitru zní,

než gesta řečnickova.

Vytrvej v plodném mlčení,

*než dozrají ti slova.*⁵⁶

Řadu básní v tomto oddílu věnuje autor svým přátelům např. Jaroslavu Seifertovi, Josefu Sudkovi, Rudolfu Kalčíkovi. Dále píše o umění rytců, tádžických vyšíváček. Nakonec se vrací domů, a to v básni *Kolikrát s tmou*. V jižních Čechách zůstane v básni *Vladař*, kdy mu na mysl vyvstanou husitská vojska. Poslední báseň z oddílu nese název *Ta chvíle*. V básni se přeneseme do roku 1961, kdy se ve vesmíru ocitl první člověk. Sbíрку uzavírá báseň *Ornice nahořkle cítím*, která je plná životního bilancování a smířování se s životem. Básník se touží jednou vrátit mezi své předky.

⁵⁵ STEHLÍK, Ladislav. *Světle v oknech*. Praha. 1982. str. 42

⁵⁶ STEHLÍK, Ladislav. *Světle v oknech*. Praha. 1982. str. 53

3. Rodný kraj v prozaické tvorbě Ladislava Stehlíka

3.1. Země zamyšlená I.

První díl této pozdější trilogie vyšel roku 1947. V roce 1970 vyšla již jako třídílné putování shrnuté pod názvem *Země zamyšlená*. Stehlík tímto dílem zpopularizoval jižní Čechy, tedy jak sám říkal jižní krajiny. „*Chceme-li mluvit o krajině jihočeské, můžeme tak činit pouze v plurálu. Vymezit přesné teritorium jižních Čech se nepodařilo vlastně ještě nikomu. Není ostré demarkační čáry, která by s naprostou jistotou ohraničila území, jež by bylo možno nazvat jediné jihočeským; okrajové oblasti nám splývají se sousedními kraji téměř k nerozeznání...Nepochybíme, budeme-li i nadále říkat jihočeské krajiny, protože jižní Čechy nejsou jediný hlas, nýbrž výdech chórický.*“⁵⁷

V prvním svazku nás autor provází svými rodnými Bělčicemi, putuje na Březnicko, dále na Lnářsko a Blatensko, Horažďovicko a směrem na jih do Nalžovských hor, do Sušice, do Velhartic, vrací se na Klatovsko a směřuje do šumavského Podlesí, odtud míří do Vlachova Březí, na Prachaticko, do kraje Jana Husa a vrací se do Strakonicka a Sodoměře.

V druhém svazku vychází autor z Mirotic a jejich okolí (tedy z alšovské krajiny), putuje na Písecko, Vodňansko až do jihočeské metropole, Českých Budějovic. Z Budějovic zamíří do třeboňského kraje až na Jindřichohradecko.

V třetím svazku se již oddaluje od svých rodných Bělčic. Putuje přes Chodsko, Domažlice, okolím Železné Rudy, méně známou Šumavou až do Kašperských Hor ke Kvildě, přes Volary a své vyprávění končí na Kleti.

S ohledem na mé soustředění na místo Stehlíkova narození, budu se věnovat pouze I. svazku *Země zamyšlené*, kde Ladislav Stehlík putuje svou rodnou krajinou. Z II. svazku mě zaujala první kapitola, kde autor krásně popisuje, co pro něj jednotlivé krajiny znamenají a jak by je definoval.

První tři kapitoly prvního dílu jsou spíše lyrického rázu. Básník zde vnímá rybníky, lesy a pastviny z pohledu sebe sama jako malého chlapce, pro kterého byla tato místa plná dobrodružství. „*Jaro u rybníka! – To je zvláštní zvuk kamínků, přivolávající holčičí svět*

⁵⁷ STEHLÍK, Ladislav. *Země zamyšlená II*. Praha, 1974, str. 6

*s touto jarní hrou – to je stavba pískového zámku našich záměrů – šlápnutí bosou nohou se zabodnutým včelím žihadlem v patě na teplý husinec...*⁵⁸ Často se autor dojíká nad vzpomínkami a objevuje se i lítost, že nic už není jako dřív. „*Odpusťte lyrikovi jeho dojetí. Je jím vinna vzpomínky na první knížku. Sladký ševel jejích listů mu věčně bude připomínat vábení pasteveckých let – rajskou podobu světa navždycky ztraceného.*“⁵⁹ Autor putuje krajem jako poutník. Všimá si přírody, a to konkrétně květin, stromů, zvěře a ukazuje tak svou výbornou znalost přírody. Z historie míst ho zajímají pověsti, vzpomínky pamětníků. U architektury si všimá hradů, zámků, domů, hájoven, soch, božích muk, památníků. Často trávil hodiny v archivech, aby historii daných míst dobře prozkoumal. Stehlíka zajímají i osudy lidí, prostých i zámožných, známých i neznámých. Ze známých osobností stopuje na svých toulkách malíře, spisovatele. Stehlíkovi nejsou cizí ani osudy prostých lidí, kteří se nesmazatelně vepsali do svých rodišť. Krajinu vnímá autor na pozadí tradice. Seznamuje čtenáře s lidovými zvyky a tradicemi, z nichž některé se do současnosti nezachovaly. Celým dílem prostupuje cit. Láska k jihočeské krajině. Nejsilnější cit přichází se vzpomínkou na domov a hlavně na maminku. „*Vyvolávám si krajinu dětství své maminky, která před šedesáti lety chodívala z hajnice u Ostrého do zabořské školy.*“⁶⁰ Silný vztah má autor i k přírodě. Stehlík dovede květiny botanicky pojmenovat a charakterizovat. Obdivuje i krásu stromů, zejména sosen. „*Všude tam, kde mají lidé rádi stromy, projeví se to i v jejich vztahu k bližním.*“⁶¹ Velice povedené je jeho vykreslení Bělčic. „*Čím tebe mám pochválit, mé tiché městečko rodné, když se tu setkávám jen se svým dětstvím, nikoho tu už nemám, jen hroby svých nejdražších za hřbitovní zídou? A přece, nikde není nebe modřejší, hladiny spanilejší, louky voňavější, lesy tajemnější než právě tady, ale jak to sdělit druhým? Jen o nejdůvěrnější krásu tě neměli připravit moji rodáci, o červny kvetoucích lip, které nás provázely do světa a vítaly při návratech...Tvé večery voněly vodou – a lipami. Zchudlos, naše náměstíčko, a my tě nepoznáváme...*“⁶² Dílem prostupuje lidová tvorba v podobě písní, říkadel, básniček. Autor cituje i řadu básníků, kteří taktéž obdivovali jihočeskou krajinu. Dílo je doplněno o autorovy kresby, které pořídil při svých toulkách, když putoval se svou torničkou a holí.

⁵⁸ STEHLÍK, Ladislav. *Země zamyšlená I.* Praha, 1974, str. 12

⁵⁹ Tamtéž str. 10

⁶⁰ Tamtéž str. 46

⁶¹ Tamtéž str. 42

⁶² STEHLÍK, Ladislav. *Země zamyšlená I.* Praha, 1974 str. 53

3.2. Dědečku, povídej...

Vydal Albatros k básníkově 65. narozeninám. Jedná se o vzpomínkovou prózu zaměřenou na Stehlíkovo dětství. Tuto knížečku napsal ve šťastných chvílích svým vnoučatům, Tamarce a Ivánkovi. „*Kolikrát Tamarka a Ivánek loudili na dědečkovi nějakou vyprávěnkou z jeho bělčického dětství a klukovských let. Vyprávěl, vyprávěl a nakonec slíbil, že jim v šťastných chvílích napíše knížku o svém rodišti i o životě, který se za šedesát let proměnil k nepoznání.*“⁶³

Knížku na začátku otevírá báseň *Studánka na naší louce*, kde se prolíná přítomnost s minulostí, kdy Stehlík jako malý chlapec trávil čas na louce. Báseň končí zoufalým voláním po mamince. A zakončená je básní *Navečer doma*, kde je láskyplná vzpomínka na tatínka a maminku a jejich každodenní večerní povinnosti. Kromě návratu do dětství, věnuje Stehlík pozornost bělčické historii. Stehlík vzpomíná na Bělčického rodáka Dr. Jana Bartoše, který napsal knížku *Bělčický kluk*. Básník se s ním přátelil a měl ho velice rád. Byl to člověk vzdělaný, zcestovalý, měl smysl pro umění. Na památku po něm v Bělčicích zbyly návrhy do kostelních oken, které zhotovili malíři Alois Moravec a F. V. Mokřý. Svůj domov Stehlík popisuje takto: „*Náš domov působil a působí i na cizí návštěvníky svou tichou krásou rybníčních hladin, tichostí svým lesů, rosnou vůní svých luk, byla to odedávna končina drobných zemědělců a nehluchých řemesel v jizbách, krajina alšovsky líbezná s prosvítavými sosnovými lesíky a pečlivě obdělávanými poli, stulená pod hradbou Brd a otevřená k šumavským horám. Mluví k nám důvěrně po zákonu srdce, je naším citovým vlastnictvím, všichni jsme jím nějak poznamenaní, odtud pocházíme a tady jsme doma.*“⁶⁴ V díle seznámí čtenáře s prvopočátky bělčické historie. Dozvíme se, že se zde rýžovalo zlato, že na návsi stávala vladyčí tvrz, že Žižkovo vojsko zde vypálilo mlýn, že zde dvě století vládl rod Běšínů, který se zasloužil o rozkvět Bělčic. Stehlík nezapomene zmínit svého mladšího bratra Jaroslava, který moc miloval Bělčice a jejich historii, bohužel svou práci nestihl dokončit. Čtenář se i dozví, že zde roku 1620 leželo stavovské vojsko a s ním král Fridrich Falcký. Mezi zajímavé bělčické osobnosti patří i Josef Maroušek, který se zúčastnil vlasteneckého ruchu psaním novinových článků. Za zmínku stojí kapela Kočovských, která jezdila až do Vídně. Velice záslužnou osobností byl první bělčický lékař Dr. Hynek Ječmen, který v Bělčicích založil Měšťanskou besedu a jeho zásluhou vznikl Záložní a spořitelní spolek, vysázela se alej lip či proběhla úprava lesa.

⁶³ STEHLÍK, Ladislav. *Dědečku, povídej...* Praha, 1973, str. 6

⁶⁴ Tamtéž str. 10

V neposlední řadě tu byl učitel, mykolog Jindřich Kučera, který se zapsal do srdcí řady bělčických dětí.

Vypravování o dětství začíná zmínkou o Alšově slabikáři, který Ladislava Stehlíka silně ovlivnil. „*Když si chci přivolat něco krásného do svých vzpomínek, otevru si slabikář s Alšovými obrázky, který bych nevyměnil ani za nejvzácnější bibliofilii světa. Ožije mi nad ním dávný svět, plný kouzla a vůně naší krajiny kolem Bělčic v bývalém Prácheňském kraji. Byl to zcela jiný svět než dnešní, plný spěchu a neklidu.*“⁶⁵ Klukovský národ si hrával na pastvách, kde museli pást krávy, či u rybníka, kde kropili prádlo a dělali řadu rošťáren. Nad ohníčkem si opékali ulovené bělice, hledali v lesích zvířecí pelíšky či kradli lusky na polích. K zimním radovánkám patřilo bruslení, sáňkování i nebezpečná hra „rupačka“. Stehlík seznamuje čtenáře s lidovými zvyky, tradicemi a koloběhem života na vesnici. Na jaře přijížděl vápeník, pilař, brusiči, dráteníci. Pravidelně zajížděli zahradníci z Blatné na vozech taženými psy, šumaři ze Šumavy či havíři od Příbrami. Ve vsi se tu a tam objevili krajánci, kteří na chvíli pracovali ve mlýně a putovali zas dál. Sám Ladislav Stehlík se přiznává, že i on má někdy toulavou náladu. Vesnici se nevyhnuli ani žebráci a žebračky. Kadeřnické a zubařské práce zastával strýček Slanina. Jednou za rok se konala zabíjačka, o filipojakubské noci se pálily čarodějnice, na podzim se konal rybolov. K dětství patří i vůně čerstvě upečeného chleba od maminky. Jako kluk obdivoval Stehlík práci tesaře, kováře, zámečnicka a bednáře.

3.3. Šlápěje času

Tato vzpomínková próza vyšla v roce 1977 pod záštitou Jednotného zemědělského družstva v Bělčicích. Celé dílo prostupují autorovy kresby.

Šlápěje času jsou uvozeny takto: „*Toto vyprávění věnuji svým rodákům, především nejmladším, aby se připomněli, jak se u nás dříve žilo, a památce bratra Jaroslava, který měl tolik rád naše Bělčice. Škoda, že nemohl dokončit práci o jejich historii.*“⁶⁶

Stehlík toto dílo pojal jako historický místopis. Pomocí vzpomínek na dětská léta prochází okolní krajinou milovaných Bělčic. Vzpomíná na místa dětských hrátek, jaká byla kdysi a jaká jsou v jeho současnosti. Neopomene ani místní rodáky (hospodáři, řemeslníci), kteří se svou poctivou prací a skvělou povahou vepsali do srdcí obyvatel malého městečka. I historie Bělčic je zajímavá. Ladislav Stehlík připomíná svého bratra Jaroslava, který se jí

⁶⁵ STEHLÍK, Ladislav. *Dědečku, povídej...* Praha, 1973, str. 9

⁶⁶ STEHLÍK, Ladislav. *Šlápěje času*. Bělčice, 1977, str.1

s láskou věnoval. Zajímavá je vzpomínka na malíře a básníky, s nimiž se v Bělčicích potkával, či měli s Bělčicemi nějakou spojitost. Byli to například malíř Josef Kočí a jeho bratr František, kteří v Bělčicích bydleli. V Bělčicích se objevil i malíř Vlastimil Kuřil, národní umělec Vojtěch Sedláček. Za zmínku stojí i vitráž v kostele se zobrazením svatého Jana Nepomuckého, kterou vytvořil Stehlíkův přítel Alois Moravec. Druhou vitráž s obrázkem svatého Václava měl na starosti František Viktor Mokrý. Prostředí Bělčic zaujalo i malíře Stanislava Doležala, Jaroslava Baumrucka a Přemysla Vankeho, který se v Bělčicích natrvalo usadil. Zajímavostí je, že v Bělčicích tři roky bydlela loutkářka Arnoštka Kopecká a československý prezident Antonín Zápotocký kdysi jezdil do Bělčic vyplácet mzdy horníkům. Prvním předkem Ladislava Stehlíka, který se usadil v Bělčicích, byl roku 1688 Tomáš Stehlík, který měl kovárnu.

K 65. narozeninám bylo Ladislavu Stehlíkovi městem uděleno čestné občanství. Na závěr díla autor s nostalgií vzpomíná na svá jinošská léta a filozofuje nad tím, jak se svět změnil během jednoho lidského života. *„Chodím krajem, srovnávám minulé s přítomným, přitakám i odpírám, ale ani na chvíli se nevzdávám upřímné účasti srdce...Co všechno se změnilo v naší zemi a v naší krajině za jeden lidský život!“⁶⁷*

Kromě Bělčic se Ladislav Stehlík věnuje i okolním vsím – Záhrobí, Újezdec, Tisov, Hvožd'any, Závišín, Hornosín, Podruhlí, Hostišovice, Černívsko, Drahenický Málkov, kde zmiňuje zajímavou historii obcí, architekturu či pozoruhodné lidské osudy. Autor neopomněl ani svou rodnou vsi Drahenický Málkov, na kterou vzpomíná takto. *„Uplynula dlouhá řada let, než jsem se znovu dostal do Málkova. Překvapil mne úpravností své návsi i starobyloou krásou několika štítů, zejména u Viktorů a „Kudějšů mladých“, které jsem si s chutí nakreslil.“⁶⁸*

3.4. Můj Myslív

Můj Myslív je knížečka věnovaná jeho druhému domovu Myslívu, kde básník prožil patnáct let svého života. Potkal zde svou ženu Aloisii Lukešovou, narodila se mu tu dcera Blanka a napsal zde šest básnických sbírek. K Stehlíkově 90. výročí narození jí k vydání připravila Blanka Stehlíková. Doslov k dílu vytvořil Bohumil Jirásek. Kniha obsahuje mnoho zajímavých kreseb.

⁶⁷STEHLÍK, Ladislav. *Šlépěje času*. Bělčice, 1977, str 52

⁶⁸Tamtéž str.. 40

V úvodu autor seznamuje čtenáře s polohou Myslíva „...*kopčítá ves nad rozsáhlým rybníkem, obzvláště drahá mému srdci. Je malebně zasazená do rozhraní tří okresů: klatovského, plzeňského a strakonického...*“⁶⁹ Dále se zaměřuje na historii staveb v samotné obci i v jejím okolí. Pracuje zde jako učitel, proto se zaobírá důkladně historií školy a osudy řady myslívských učitelů. Zmiňuje mnoho výrazných myslívských tváří, jako byli například soused Rochlák, děda Škrábkouc, babička Silovských, děda Tomáš a řada dalších. Zajímá ho osud fary, svátky, tradice. Neopomene ani na hosty, kteří ho v Myslívě navštívili. Věnuje se i situaci před koncem druhé světové války, kdy se v lesích schovávali partyzáni a přes obec prchali němečtí vojáci. V obci se zdržovala americká i sovětská jednotka, protože se Myslív nacházel na rozhraní americké a sovětské zóny, proto se tam řada našich vojáků zdržela a našla si tam i děvčata. V září roku 1945 se Stehlíkovi z Myslíva odstěhovali do Prahy. Ladislav Stehlík se do Myslíva poté vždy rád vracel.

Ladislav Stehlík vděčí Myslívu za bohatě prožité roky a spoustu inspirace k literární tvorbě a samozřejmě za šťastné rodinné zázemí.

⁶⁹ STEHLÍK, Ladislav. *Můj Myslív*. Praha a Litomyšl, 1998, str.7

4. Výtvarné dílo Ladislava Stehlíka

Počátky zájmu o výtvarné umění musíme hledat již v básnickově dětství. Ještě jako školák se Ladislav Stehlík zúčastnil výstavy obrazů blatenského malíře Jana Hály. Výstava nesla jméno Podskalský rybník a byla to první výstava obrazů, kterou malý Ladislav do té doby spatřil. Tento zážitek měl na něj takový vliv, že ho to ovlivnilo navždy. Změnilo mu to pohled na svět. Od té doby v jeho srdci dřímala touha, stát se malířem. Kromě Hály měli na Stehlíka vliv i bratři Kočí, kteří jezdili do Bělčic na prázdniny. Zejména pak Josef Kočí, jenž byl malířem, grafikem a ilustrátorem. Jeho bratr František se věnoval sochařství. Již během svého studia v Příbrami byl Stehlík dobrým kreslířem. Seznámil se zde s výtvarníky Karlem Hojdenem, Václavem Živcem a Otakarem Mrkvičkou. V roce 1929 vznikl Stehlíkův olej rodných Bělčic. V letech 1932-1933 přispíval výtvarnými recenzemi do časopisu Drúza. Po přestěhování do Myslívá měl mnohem blíže do Plzně, kam pravidelně zajížděl. Navázal zde přátelství s Jiřím Trnkou, začal spolupracovat s Sdružením jihočeských výtvarníků a přispíval do jejich sborníku Práce. V Myslívě se naplno začal věnovat kresbě. Nejprve do malého notýsku zachycoval některé motivy myslívského okolí. Postupem času si začal vytvářet skicáře, které se změnily v řadu objemných knih. Když je jednou viděl Josef Lada, směrem ke Stehlíkovi prohlásil: “Proč si, dědku, tu Zemi zamyšlenou neilustruješ sám?” A skutečně, druhé vydání Země zamyšlené vychází s autorovými kresbami. Roku 1957 se tak Ladislav Stehlík veřejnosti představil jako výtvarník. Když ještě pobýval v Myslívě jezdila za ním spousta výtvarníků z řad jeho přátel, kteří taktéž ve svém díle zachytili krásu myslívského okolí. Byli to: Alois Moravec, Bohumil Ullrych, bratři Kočí, Václav Polívka, Karel Müller, Karel Štech, Viktor Vorlíček. Vznikla i řada kolektivních kreseb. Mezi další výtvarné přátele Ladislava Stehlíka patřili: Josef Hodek, Bohumil Krs, František Koliha, Václav Karel, Jiří Trnka, Josef Čapek, Josef Lada. Na tvorbu Ladislava Stehlíka silně zapůsobilo dílo Mikoláše Alše, Aloise Moravce a Josefa Lady. Vliv výtvarného umění je patrný i u jeho básnických sbírek: Barevné dálky, Watteau, České jaro. Silný vliv výtvarna je znát i u sbírky Madoně a u rozsáhlé básně Marina Alšová. Ladislav Stehlík si sám ilustroval třísvazkovou Zemí zamyšlenou, vzpomínkové prózy Dědečku, povídej... a Šlápěje času. Dále doplnil svými kresbami sbírky Voněly vodou večery, Světla v oknech a výbor Jíní na trnkách. Autorovy kresby jsou i v próze Slunce v olivách, ve vzpomínkové knize U krbu a Můj Myslív. Během Stehlíkova života se uskutečnila řada výstav s jeho kresbami. Na přání lidí maloval

i různé ročenky nebo pozvánky, či řadu svých kreseb koloroval. I po jeho smrti se nadále konají výstavy jeho kreseb u příležitosti řady výročí a oslav. Výtvarné dílo Ladislava Stehlíka je bezpochyby důležitou součástí jeho literárního díla.

5. Vzpomínka na Ladislava Stehlíka dnes

5.1. Bělčice

5.1.1. Slavnostní otevření památníku Ladislava Stehlíka v jeho rodném domě

Dne 9. července 1989 bylo slavností otevření památníku Ladislava Stehlíka v jeho rodném domě v Bělčicích. Slavnostního otevření se básník bohužel nedožil. Při této příležitosti se konala vzpomínka na jeho nedožitě 80. narozeniny spojená s literárním večerem.

Otevření památníku v rodném domě se připravovalo několik let. Investory byl Městský národní výbor v Bělčicích a Okresní národní výbor ve Strakonících. Realizace projektu se ujal podnik ČFVU v rámci "akce Z", Městský národní výbor v Bělčicích a Bělčické Jednotné zemědělské družstvo v čele s Ing. Karel Benediktem. Výtvarné řešení památníku měl na starosti pražský architekt I. Soukup a scénáře F. Dobiáš. Ve vstupní místnosti památníku byla umístěna bibliografická fakta, materiály a autorovy knihy. V první místnosti v patře byly umístěny domácí předměty a ukázky bytového zařízení z doby Stehlíkových rodičů a jeho mládí. V druhé místnosti v patře se nachází množství dopisů a soubor čtyřiceti autorových kreseb. V místní Sokolovně pak probíhal vzpomínkový večer s názvem Zpěv k zemi, který uvedla pražská Lyra Pragensis. J. Kutina uvedl literární pásma ze Stehlíkova díla.

5.1.2. Oslavy k 90. výročí narození Ladislava Stehlíka

V roce 1998 se v Bělčicích uskutečnily oslavy 90. výročí narození Ladislava Stehlíka. Oslavy začali pietním obřadem u hrobu Ladislava Stehlíka. Průvodem se účastníci akce přesunuli k radnici, kde starosta Bělčic Josef Zeman přivítal Stehlíkovu dceru Blanku. Ta zahájila výstavu života a díla svého otce. Večer se nesl ve slavnostním duchu. Zněla vážná hudba a během pořadu zazněla řada Stehlíkových veršů, které mimo jiné recitovala herečka Gabriela Vránová, která se s Ladislavem Stehlíkem dobře znala. Slavnosti se zúčastnilo množství hostů i z řad významných osobností.

5.1.3. Oslavy k 100. výročí narození Ladislava Stehlíka

Dne 27. 6. 2008, u příležitosti nedožitých 100. narozenin Ladislava Stehlíka, se v Bělčicích uskutečnila velká oslava. Programem provázel Ivo Pavelka. Den zahájil již tradiční průvod k básníkovu hrobu, kde zaznělo několik lidových písní a básně *Očima rybníků* či *Až po mně nezbude ani stín*. V kostele se uskutečnil pietní akt. Dále se průvod přesunul k Stehlíkovu rodnému domu, kde znovu vystoupil pěvecký sbor Rozmarýn, zarecitovalo se několik Stehlíkových básní, např. *Maminka pečte chléb*, a bylo vyřčeno několik proslovů. Účastníci oslav obdrželi publikaci s kresbami Ladislava Stehlíka a literární inspirací členů Jihočeského klubu obce spisovatelů v Českých Budějovicích. S přednáškou vystoupili doc. Jaroslav Toman a Miloš Zelenka. Recitovali Ing. Karel Benedikt a Petr Šulista. V Blatné od 25.6. do 20.8. probíhala výstava prací a života Ladislava Stehlíka. U příležitosti 100. výročí narození Ladislava Stehlíka se konalo slavnostní pasování javoru u kostela sv. Voršili v Újezdci na "Javor Ladislava Stehlíka". Slavnostního aktu se zúčastnila i Blanka Stehlíková.

5.1.4. Ladislav Stehlík ve vzpomínkách jeho přítele Ing. Karla Benedikta, bělčického rodáka

Ladislav Stehlík byl o rok mladší než otec Karla Benedikta, přesto se tito dva stali přáteli. Pan Benedikt si vybavuje Stehlíkova otce, který měl dole v kuchyni svou krejčovskou dílnu. Byl to statný sokol. A jednou jim za to, že mu s kamarády nanosili vodu, jim půjčil rodokapsy. Pan Benedikt vypráví dál: „*Moje tety, babička, teta Jirků byla naproti Stehlíkovým, Šilhavých byli vedle. Můj otec byl o rok starší než Stehlík. A ty tety se s nim znaly a zvaly ho Láďa. Dodneška si pamatují jako dítě, když tady na sebe na ulici volali, že Láďa měl básničku v novinách. Pak mi třeba Stehlík vyprávěl, jak se nachodil do Lidové demokracie, než mu v těch padesátých letech něco otiskli.*“⁷⁰ Zmiňuje se i o Stehlíkových přátelích. „*První díl Země zamyšlené mu ilustroval Alois Moravec, ten byl dost známý tady, on byl taky Jihočech. To byli kamarádi, přátelé. A dalším byl kamarád a přítel Bohumil Ullrich, ten předčasně zemřel. Strakoničák. Bohužel jeho rodný domek je*

⁷⁰ Nahrávka rozhovoru s Karlem Benediktem pořizena 8. 3. 2012 v 15:00

*zbouraný. Jak říká dcera Blanka, to byli kumpáni. Kdysi vyprávěla Blanka o Seifertovi, že když se rozsedli se Seifertem, tak to končilo jako takovým viným ovlivněním.*⁷¹

Ladislava si pamatoval, jak sedával s přáteli na lavičce pod kostelem. Stehlík do Bělčic nejčastěji jezdil na podzim, kdy je lepší vzduch na kreslení. Doopravdy se seznámili až u příležitosti 65. narozenin Ladislava Stehlíka. Tehdy se konala výstava Stehlíkových kreseb, kterou Karel Benedikt pomáhal organizovat. Pan Benedikt mi dále vyprávěl, že Stehlík jezdil na výroční schůze, na prázdniny. Vždy když přijel, tak ho vyváželi po vlastech českých a Stehlík maloval. Pro místní občany maloval novoročenky, pozvánky na výroční schůze. Vždy, když tu byl, tak navštívil ženy v kravíně, chodil na dožínky. *„Na výroční schůzi byly stovky lidí i významní hosté, a první, co se mě ptali, bylo, jestli tam bude i Stehlík. On byl takové lákadlo. Ten vztah k lidem byl velice příjemný a lidi ho brali. Neuvěřitelně mezi ně zapadl, chodil od stolu ke stolu a se všemi si povídal. On byl takový lidský. Jeho okřídlené rčení před napitím bylo: Žaludek říká ano, mozek říká ne. Moudřejší ustoupí.*⁷² Pan Benedikt za Stehlíkem často jezdil do Prahy a do dnešní doby si pamatuje, jak jeho byt vypadal. Ví přesně, kde visel jaký obraz, kde visel originál Lady. Byl za ním i v nemocnici, než umřel. *„Bohužel se nedožil té osmdesátky. Navštívil jsem ho ještě v nemocnici. Když jsem se s ním loučil vždy říkal, abych nezapomněl pozdravovat fraucimor.*⁷³ Po smrti Stehlíka mu organizoval pohřeb a nadále se podílí na všech výročích, která jsou nějakým způsobem spojena s osobností Ladislava Stehlíka.

5.2. Myslív

V Myslívě probíhají oslavy výročí narození Ladislava Stehlíka každých pět let. Například v roce 1988 probíhal sraz Myslívkých rodáků. V roce 1998 se uskutečnil vzpomínkový večer, kterého se zúčastnil Doc. PhDr. Bohumil Jirásek, CSc. a proběhl křest knihy *Můj Myslív*. V roce 2003 se konaly oslavy 95. výročí narození Ladislava Stehlíka, kdy byla na budově bývalé školy slavnostně zveřejněna pamětní deska, a recitovaly se Stehlíkovy verše. Akce se zúčastnila i Blanka Stehlíková a Bohumil Jirásek.

⁷¹ Nahrávka rozhovoru s Karlem Benediktem pořizena 8.3. 2012 v 15:00

⁷² Nahrávka rozhovoru s Karlem Benediktem pořizena 8.3. 2012 v 15:00

⁷³ Nahrávka rozhovoru s Karlem Benediktem pořizena 8.3. 2012 v 15:00

V roce 2006 vznikla v Myslívě Stehlíkova cyklotrasa, která mapuje nejčastější směry Stehlíkových procházek. Trasa je dlouhá asi deset kilometrů a je doplněna o informační tabule.

Dne 7. 6. 2008 v Myslívě probíhaly oslavy 100. výročí narození Ladislava Stehlíka. Probíhala výstava Stehlíkových obrazů ze sbírek Vlastivědného muzea Dr. Hostaše v Klatovech. Proběhl křest knihy Klatovsko v díle Ladislava Stehlíka od Lenky Sochorové. Večer se uskutečnil vzpomínkový večer v místním kulturním domě, kde přednášela řada pozvaných hostů.

5.3. Ostatní města

Dne 25. 6. 2008 se ve foyer Krajského úřadu Jihočeského kraje uskutečnila výstava Alšovská krajina, která byla věnována 100. výročí narození Ladislava Stehlíka. Výstavu zahájila Blanka Stehlíková a tehdejší jihočeský hejtman Jan Zahradník. Výstava trvala do 25.7.

Od 24. 8. do 28. 9. 2008 probíhala výstava kreseb v Městském muzeu Vodňany.

Dne 8. 6. 2008 k 100. výročí narození Ladislava Stehlíka proběhla ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje výstava s názvem Myslívské zastavení – Země zamyšlená – milovaná.

5.4. Literární inspirace dílem Ladislava Stehlíka

Dílem Ladislava Stehlíka se inspirovala řada autorů, kteří mu chtěli vzdát holt básní reagující na jeho osobu či na jeho dílo. K 100. výročí narození autora vydala Blatná ve spolupráci s Jihočeským klubem Obce spisovatelů v Českých Budějovicích brožuru, která obsahovala kolorované Stehlíkovy kresby a také literární inspirace jeho dílem v poezii a próze českých autorů. Za všechny autory vybírám báseň Petra Šafránka, která již v samém názvu nese věnování Ladislavu Stehlíkovi. Báseň jsem vybrala, protože se mi líbil autorův nápad zakomponovat do básně názvy sbírek Ladislava Stehlíka, a samozřejmě jeho velká úcta ke Stehlíkovi, která je patrná.

Panu Ladislavu Stehlíkovi
„Jak chtěl bych slyšet
Ticho v oranicích
Vidět světla v oknech blýskat se
V podzimních plískanicích
Poslouchat opět milý hlas
Hledět do očí plných důvěry
Vědět znovu zas
Že vodou voní večery
Cítit chlad jiní na trnkách
Toulat se zemí zamyšlenou
Krajinou plnou znamení
A v klínu Bělčic stavení
U hrobu básníka
Zůstatí tiše na kolenou“⁷⁴

⁷⁴ *Literární inspirace dílem Ladislava Stehlíka v poezii a próze českých autorů. Blatná a Bělčice.2008*

6. Vybraná bibliografie

Poznámka: U děl uvádím pouze první vydání. Výjimkou je Země zamyšlená.

Poezie

Barevné dálky. Antonín Pelz, Příbram 1930

Watteau. Sdružení výtvarných umělců v Plzni, Plzeň 1931

Kvetoucí trnka František Borový, Praha 1936

Zpěv k zemi. František Borový, Praha 1936

Kořeny. František Borový, Praha 1938

České jaro. František Borový, Praha 1940

Symfonie v bílé. Josef Portman, Litomyšl 1940

Madoně. František Borový, Praha 1943

Pelyněk. František Borový, Praha 1949

Marina Alšová. Československý spisovatel, Praha 1952

Voněly vodou večery. Československý spisovatel, Praha 1956

Višňovou kůrou jaro voní. Československý spisovatel, Praha 1961

Dávno již dozněly cepy. Československý spisovatel, Praha 1963

Dub královný Johanky. Melantrich, Praha 1969

Vratečín. Československý spisovatel, Praha 1973

Krajina mýtu. Krajská knihovna České Budějovice, 1973

Ticho v oranicích. Československý spisovatel, Praha 1979

Světla v oknech. Československý spisovatel, Praha 1982

Výbory:

Vůně kvetoucích trnek (pásmo básní a próz k recitaci, rozmnoženo, vydal V. Stuchl 1976);

Jiní na trnkách. Československý spisovatel, Praha 1978

Básně. Československý spisovatel, Praha 1980

Krajina plná znamení Mladá fronta, Praha 1981

At' polaská či trnem zraní... (1988, vydal V. Janovic)

Tvorba pro děti:

Od jara do zimy. Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1953

Alšova Vlast. Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1953

Na rybníce. Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1954

Naše řeka. Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1955

Malý přírodopis. Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1956

Dětské hry Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1960

Alšova zvířátka. Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1963

Zvířata a zvířátka. Albatros, Praha 1976

Ladovy veselé učebnice Albatros - Savci, 1977 + Ptáci, 1979 + Brouci a hmyz, 1982

Prozaické a vzpomínkové dílo:

Země zamýšlená. František Borový, Praha 1947; 2. vydání (1. a 2. díl) Československý spisovatel, Praha 1957 – s autorovými kresbami; 3. vydání 1959, 4. rozšířené vydání 1966, 3. díl (Šumava) 1. vyd. 1970; 5. vydání (trojdílné) 1975

Pod oblohou Šípkového keře Petra Kříčky. Krajské nakladatelství, Havlíčkův Brod, 1958

Slunce v olivách. Československý spisovatel, Praha 1972

Dědečku, povídej... Albatros, Praha, 1973

Otvírá se starý slabikář. Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou, České Budějovice, 1976

Šlépěje času. JZD Bělčice, 1976

Dvě krajanské tváře (stati, 1979);

U krbu. Československý spisovatel, Praha, 1987

Můj Myslív Paseka, Praha a Litomyšl, 1998

Bibliofilie:

Tři básně. 1938,

Břehy a vody. 1978

Chvála léta. 1957

A hudba hraje. 1956

Nad krajinami Aloise Moravce. 1978

Ročenky a jiné samostatně vydané básně k určitým příležitostem:

Jaro v naší krajině. Soukromý tisk. Vytiskla knihtiskárna F. Bartoše v Přerově 1937

Špálovým obrazům. Josef Portman, Litomyšl 1938

Třeboňská madona (novoročenka) František Navrátil, Třeboň 1939

Sosna. Družstevní práce, České Budějovice 1939

Koroptev (B 1940);

Strakonická madona. Robert Kubík, Třeboň, 1940

Madona vyšebrodská. Josef Zach, Kolín, 1943

Vánoční (B 1949);

Obděnická pout'. Josef Cipra, Kladno, 1950

Za Františkem Halasem. Jan Jelínek, Sněžný, 1950

Sní mezi vrchy krajina. Jaroslav Picka, Praha, 1952

Pozdrav z Valašska (Příloha sborníku Hollar), 1955

Vzpomínka na Jana Štursu (B 1955)

Chvála tiskaře (B 1957)

Před pompejanskou kolonádou (B 1958)

Památce grafika Josefa Řeřichy (nekrolog), 1959

Cyrilu Boudovi (B 1961)

Kolikrát ještě (novoročenka), 1961

In memoriam (nekrolog, 1961)

Kámen na hrázi (B 1973)

Řeko zlatonosná (B 1973);

Drouzetická madona (novoročenka), 1974

Cesta vroubená laskavcem (BB 1978)

Duby na hrázi Rožmberka (příležitostný tisk), 1978

Kam odplouváš mi (příležitostný tisk), 1978

Krajina mládí (B 1978)

Stříbrný vítr vane dál (B 1978)

Zas dlouhé stráně (příležitostný tisk), 1978

Dvě krajanské tváře (medailony), 1979

Závěr

V této práci jsem se snažila zmapovat vztah Ladislava Stehlíka k jeho domovu, prostřednictvím jeho básnických sbírek a próz. Kromě toho jsem se snažila zjistit, jaký vztah ke Stehlíkovi měli lidé v Bělčicích a jak se starají o jeho památku. Trochu mě zarazí, že spousta mých spolužáků o Ladislavu Stehlíkovi nikdy neslyšela. Je to škoda, protože jeho poezie je plná citu a lásky k domovu. Jeho básně ve mně probudili patriotku, protože je pravda, že tam u nás je krásně a je dobře, že díky Stehlíkovi se tam alespoň prostřednictvím veršů může podívat řada lidí. Největší slávu přinesla autorovi Země zamyšlená, která dle mého názoru proslavila jižní Čechy důstojným způsobem. Z vyprávění Karla Benedikta jsem se dozvěděla, že Ladislav Stehlík byl skvělý člověk se srdcem na dlani. Lidé ho měli rádi pro jeho povahu, pro jeho skromnost, pro jeho lidskost. Od pana Benedikta jsem obdržela vlastnoručně podepsanou kresbu od Aloise Moravce s portrétem Ladislava Stehlíka, který tuto kresbu koloroval a taktéž vlastnoručně podepsal. Často byla Stehlíkovi vyčítána přílišná melancholie, ale já si myslím, že Stehlík byl citlivý člověk, který se v pozdějším věku ve vzpomínkách vracel domů, kde se cítil šťastný. Jeho zobrazením domova je často něžná vzpomínka na maminku. Poezie Ladislava Stehlíka se mi velice zalíbila, zejména pak jeho raná tvorba a básně věnované rodné krajině.

Resumé

V bakalářské práci jsem se věnovala Ladislavu Stehlíkovi, autoru mého kraje. Ladislav Stehlík byl básník a prozaik, který se narodil v jihočeských Bělčicích. Jeho nejznámějším dílem je trilogie *Země zamyšlená*, která je pojata jako místopis jižních Čech. Cílem mé práce je zmapovat vztah Ladislava Stehlíka k jihočeské krajině, zejména pak k jeho domovu. Motiv domova jsem hledala v jeho poezii i próze. Uvádím i vzpomínky básníkova přítele Karla Benedikta. V přílohách jsou fotografie básníka, jeho rodného domu v Bělčicích a řada kreseb, které autor sám maloval.

I have devoted my bachelor thesis to Ladislav Stehlík, the author of my region. Ladislav Stehlík was a poet and a prosaist who was born in Southern Bohemian town Bělčice. His most famous piece of work is a trilogy "*Země zamyšlená*" which describes the region of South Bohemia. The aim of my work is to map Ladislav Stehlík's relationship to Southern Bohemian region, especially to his home town. I was looking for the theme of home in his poetry and prose. I present as well memories of poet's friend Karel Benedikt. In the attachments there are the photographs of the poet, his family house in Bělčice and some drawings which Ladislav Stehlík painted himself.

Seznam použité literatury a zdroje:

- JIRÁSEK, Bohumil. *Ladislav Stehlík*. Praha: Československý spisovatel, 1985. 22-091-85
- Ladislav Stehlík 1908- 1987 - Literární inspirace dílem Ladislava Stehlíka v poezii a próze českých autorů*. Blatná a Bělčice.2008
- Kolektiv autorů. *Ladislav Stehlík a jižní Čechy*. Bělčice a Blatná, 1988
- MERHAUT, Luboš. *Lexikon české literatury 4/I. S-T*. Praha: Akademia, 2008
- SOCHOROVÁ, Lenka. *Zobrazení Klatovska v díle Ladislava Stehlíka – diplomová práce*, Plzeň 2006
- STEHLÍK, Ladislav. *České jaro*. Praha: Fr. Borový, 1940.
- STEHLÍK, Ladislav. *Kvetoucí trnka*. 2. vyd. Praha: Fr. Borový, 1942,
- STEHLÍK, Ladislav. *Pelyněk*. Praha: Fr. Borový, 1949
- STEHLÍK, Ladislav. *Dávno již dozněly cepy*. Praha: Československý spisovatel, 1963, 22-047-63
- STEHLÍK, Ladislav. *Dub královny Johanky*. Praha: Melantrich, 1969. 32-022-69
- STEHLÍK, Ladislav. *Vratečín*. Praha: Československý spisovatel, 1973, 22-021-73
- STEHLÍK, Ladislav. *Dědečku, povídej*. Praha: Albatros, 1973.
- STEHLÍK, Ladislav. *Země zamyšlená I*. 5. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1974. 22-133-74
- STEHLÍK, Ladislav. *Země zamyšlená II*. 5. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1974. 22-053-75
- STEHLÍK, Ladislav. *Šlépěje času*. Bělčice : Jednotné zemědělské družstvo, 1977. JČT 1 - 31 361 - 77.

STEHLÍK, Ladislav. *Jiní na trnkách*. Praha: Československý spisovatel, 1978, 22-025-78

STEHLÍK, Ladislav. *Ticho v oranžích*. Praha: Československý spisovatel, 1979, 22-049-79

STEHLÍK, Ladislav. *Světla v oknech*. Praha: Československý spisovatel, 1982. 22-216-82

STEHLÍK, Ladislav. *Voněly vodou večery*. Praha: Československý spisovatel, 1983. 22-041-83.

STEHLÍK, Ladislav. *Můj Mysliv*. Praha a Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka, 1998. ISBN 80-7185-167-1.

Nahrávka rozhovoru s Karlem Benediktem pořizena 8. 3. 2012 v 15:00

Internetové zdroje:

http://adwebdesign.ca/a_citarny/index.php?option=com_content&view=article&id=867:oslavy-100-vyroji-ladislava-stehlika&catid=46:aktuaklity-knihy&Itemid=4195

http://adwebdesign.ca/a_citarny/index.php?option=com_content&view=article&id=932:oslavy-100-vyroji-narozeni-ladislava-stehlika-pokrauji&catid=46:aktuaklity-knihy&Itemid=4195

http://www.rozhlas.cz/plzen/zpravodajstvi/_zprava/461728

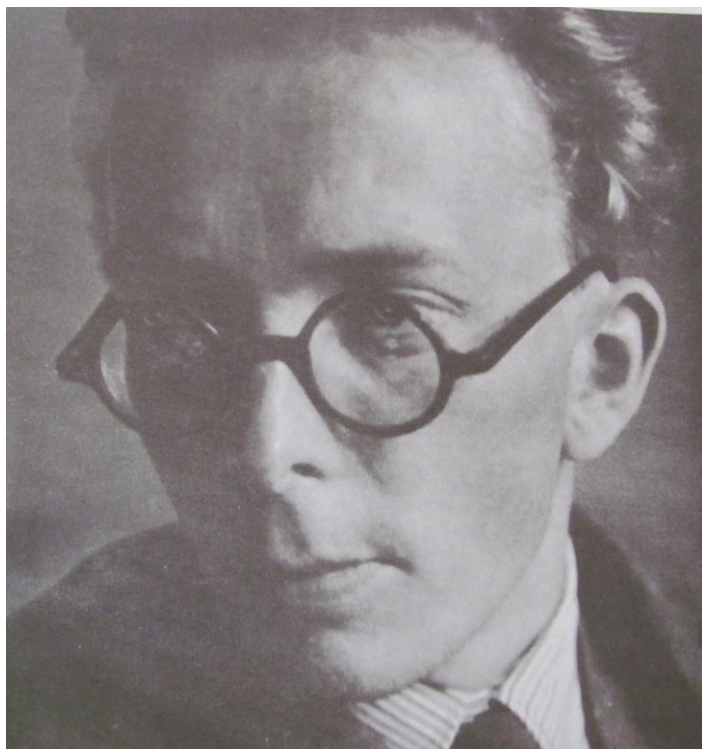
http://www.ziveobce.cz/belcice_c550817

Přílohová část

Příloha číslo 1: ex libris malované Aloisem Moravcem, kolorováno Ladislavem Stehlíkem.
Kresba s vlastnoručními podpisy.

Příloha č. 2: Ladislav Stehlík v roce 1936. (foto přejato z výboru Jíní na trnkách)

Příloha č. 3: Básník se ženou Aloisií v Myslívě roku 1945. (foto přejato z výboru Jíní na trnkách)

Příloha č. 4: Básník v roce 1968. (foto převzato z výboru Jíní na trnkách)

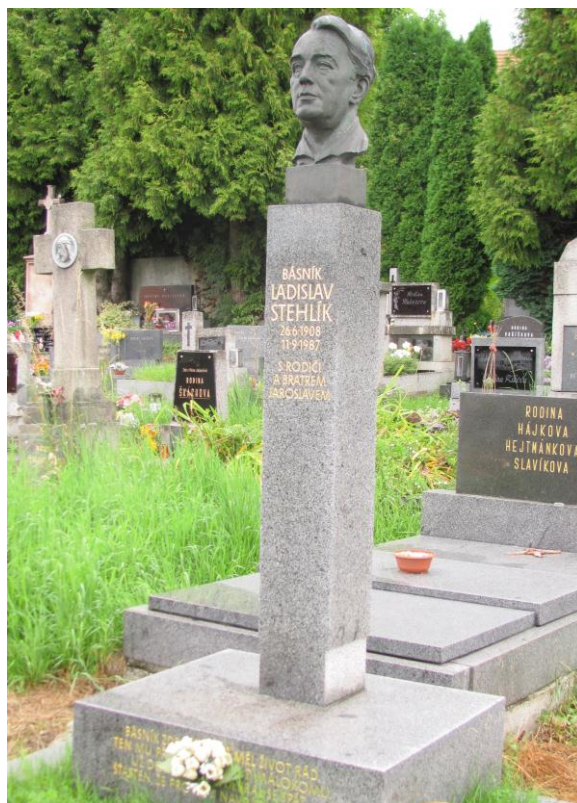
Příloha č. 5: Rodný dům Ladislava Stehlíka v Bělčicích. (foto vlastní)

Příloha č. 6: Pamětní deska na rodném domě. (foto vlastní)

Příloha č. 7 : Hrob Ladislava Stehlíka v Bělčicích s bustou od Břetislava Bendy (foto vlastní)

Příloha č. 8: Nápis na pomníku Ladislava Stehlíka (foto vlastní)

Příloha č. 9: Interiér rodného domu Ladislava Stehlíka. (foto vlastní)

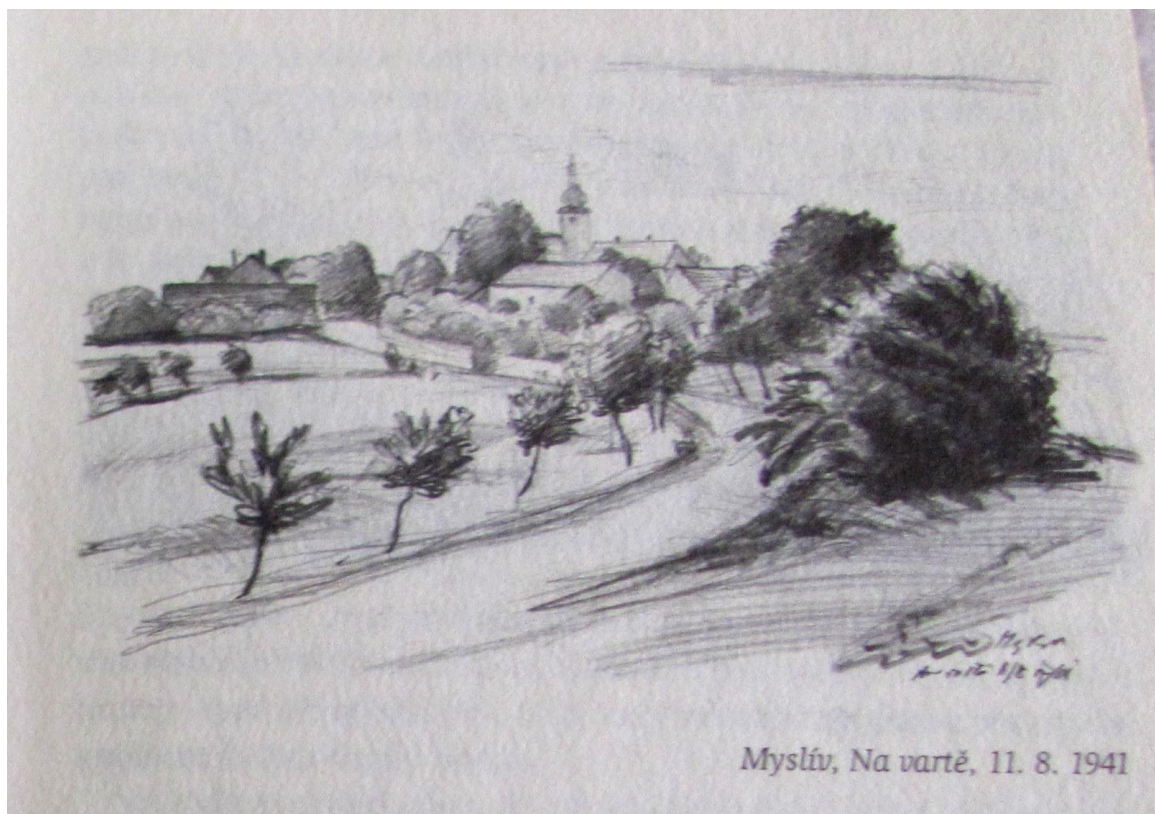
Příloha č. 10: Vystavené kresby v rodném domě Ladislava Stehlíka. (foto vlastní)

Příloha č. 11: Lodní kufr Stehlíkovy maminky. (foto vlastní)

Příloha č. 11: Kresba Myslíva (převzato z Můj Myslív)

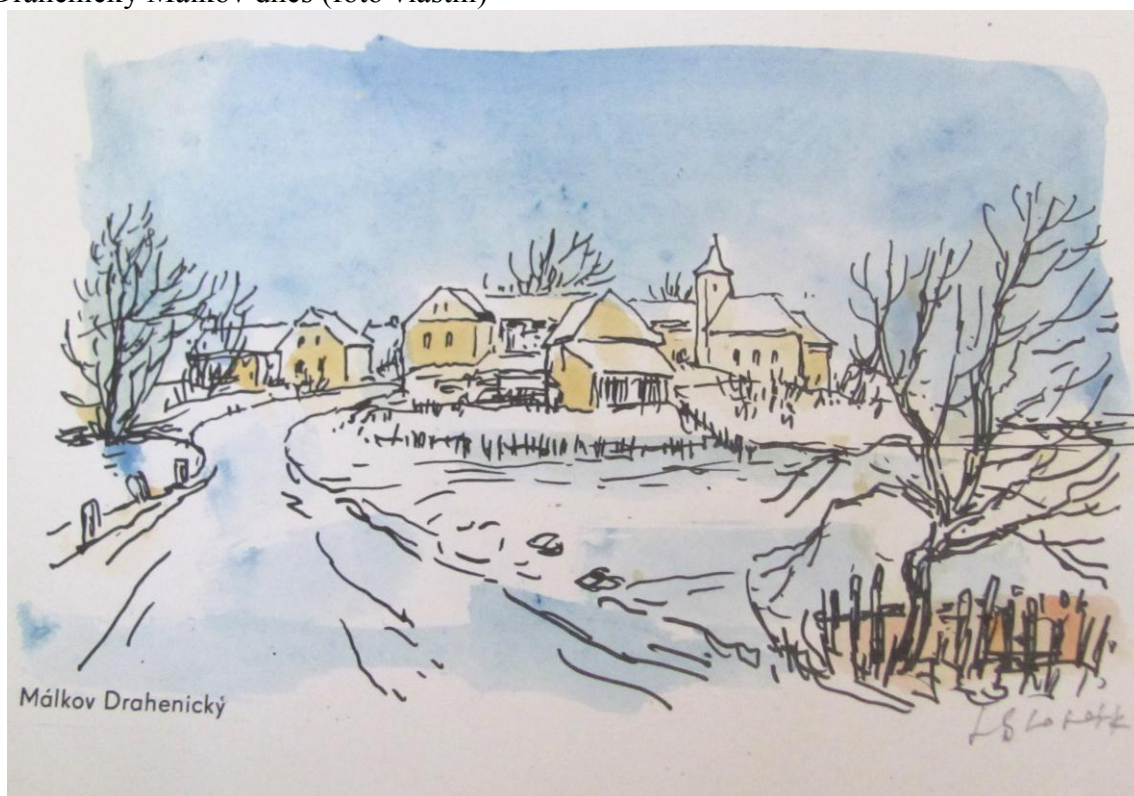

Příloha č. 12: Bělčice v kresbě Ladislava Stehlíka.

Příloha č. 13:

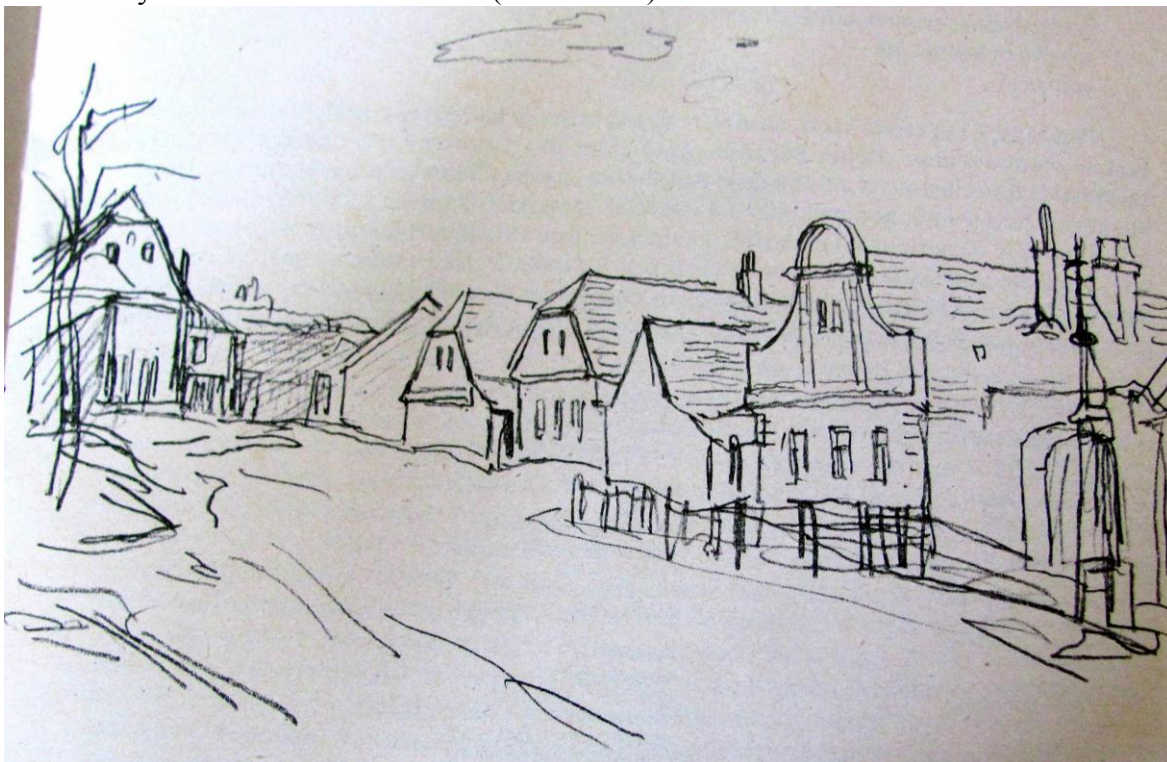
Drahenický Málkov v kolorované kresbě Ladislava Stehlíka s vlastnoručním podpisem.
Drahenický Málkov dnes (foto vlastní)

Příloha č. 14:

Drahenický Málkov – u Viktorů v kresbě Ladislava Stehlíka.

Drahenický Málkov – u Viktorů dnes (foto vlastní)

Příloha č. 15:

Radnice v Bělčicích – kresba (převzato ze Šlápěje času)

Radnice v Bělčicích dnes (foto převzato z http://www.ziveobce.cz/belcice_c550817)

